

...คุณต้องปรับเปลี่ยน พลผลิตน้ำยางเท่ากัน
แต่ตีเป็นจำนวนเงินน้อยลง ขณะที่ค่าครองชีพแพงขึ้นไม่มีลด
วันนี้เลยต้องมาพูดกันถึงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
หันมาสร้างเกราะป้องกัน หรือภูมิคุ้มกันในตัวเอง พอมีพอกิน
อยากได้อะไรค่อยเก็บหอมรอมริบ ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินเป็นการ...

บ้านหยวก | บ้านพร้า

บ้านหยวก ในวันพร้า

เรื่อง : กฤตฤณ
ภาพ : กฤตพจน พงศ์กสิประสิทธิ์

ตลอดระยะเวลาหลายปี ที่สำนัก 3 ขับเคลื่อนงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เรามุ่งสร้างวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นให้สามารถใช้ทุนและศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการข้อมูลชุมชนในหลากหลายด้าน รวมถึงกระบวนการสร้างผู้นำที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็น 'แก่น' และ 'กลไก' สำคัญในการเอาพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา อันเป็นหนทางที่จะสามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ภายใต้อัตลักษณ์และตัวตนของชุมชน

ดวงพร เสงบุญพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
(สสส.)

บ้านหยวก ในวันฝนพรำ

กฤตตฤณ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
กฤตตฤณ.

บ้านหยวกในวันฝนพรำ.-- กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2560.
96 หน้า.

1. การพัฒนาชุมชน. 2. การท่องเที่ยวโดยชุมชน. I. ชื่อเรื่อง.

307.14

ISBN 978-616-393-110-8

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-393-110-8

พิมพ์ครั้งที่ 1

กรกฎาคม 2560

บรรณาธิการอำนวยการ

ดวงพร เสงบุญพันธ์

ฉัญญา แสงอุบล

อุดม ยุบลพันธ์ุ

ยุภาพร เจริญสุข

บรรณาธิการ

กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์

กองบรรณาธิการ

จินตนา สวัสดิ์ไชย

วรรณรัตน์ กล้าสมบัติ

ช่างภาพ

กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์

ศิลปกรรม

พรทิวา ไวยครุฑธา

ออกแบบปก

ณัฐชา วิวัฒน์ศิริกุล

พิสูจน์อักษร

วรรณรัตน์ กล้าสมบัติ

ประสานงานการผลิต

รัชณี สงวนดี

จัดพิมพ์โดย

สำนักสนับสนุนสุขภาพะชุมชน (สำนัก 3)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

อาคารเรียนรัฐสุภากะ เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี

แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 02-343-1500 www.thaihealth.or.th

ดำเนินการผลิตโดย

หจก. จู๊ซ อัพ มีเดีย แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น

เลขที่ 200 ซอยเอกชัย 46 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน

เขตบางบอน กรุงเทพฯ 10150

ติดต่อ : juiceup.asia@gmail.com

สิ่งที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาพระดับชุมชน (สำนัก 3) ทำมาตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปัจจุบัน คือ การขับเคลื่อนงานในพื้นที่ต้นแบบ โดยใช้โมเดลตัวคุณ คือหนึ่งชุมชนต้นแบบ หรือที่เราเรียกว่า ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาพระดับชุมชน (ศจค.) ถ่ายทอดการเรียนรู้สู่ชุมชนเครือข่าย 20 แห่ง ซึ่งนอกจากการเข้าร่วมเรียนรู้แล้ว ยังผลักดันให้ชุมชนเครือข่ายจัดทำข้อมูล โดยมีทั้งการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน (RECAP) และจัดทำระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาผ่านข้อมูลโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนากิจกรรมต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมกันด้วย

ในกรอบการทำงานของ ศจค. เรายังคงไว้ซึ่ง 7+1 ประเด็นนโยบายสาธารณะเป็นแกนในการขับเคลื่อน เมื่อขับเคลื่อนมาจนได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ คณะทำงานจึงพัฒนากลไกใหม่ อาทิ ศูนย์สนับสนุนวิชาการเฉพาะประเด็น (ศวฉ.) ศูนย์เรียนรู้เฉพาะประเด็น (ศร.) และศูนย์ประสานงานเฉพาะประเด็นและจัดการเรียนรู้ (ศปง.) กลไกเหล่านี้ขับเคลื่อนงานลงลึกในบางประเด็น เช่น การพัฒนาและสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาระบบการดูแลเด็กปฐมวัยโดยชุมชนท้องถิ่น การควบคุมยาสูบ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดอุบัติเหตุ การพัฒนาระบบอาหารชุมชน ฯลฯ โดยยังคงใช้โมเดลตัวคุณด้วยเราเชื่อว่าการพัฒนาเรื่องหนึ่งจักส่งผลกระทบต่อส่วนงานในมิติอื่นๆ อย่างมีนัยยะสำคัญ อีกทั้งยังเป็นโอกาสที่เปิดกว้างให้ชุมชนท้องถิ่นที่เคยทำงานร่วมกับเรา ได้ทำงานต่อ หรือชุมชนท้องถิ่นที่ไม่เคยทำงานกับเรา ได้มีจุดร่วมและเริ่มต้นทำงานกับเราได้ โดยทั้งหมด แน่ใจว่าต้องการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่ แต่ที่สุดแล้ว ก็หวังว่าแรงกระเพื่อม จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายต่อไป

ตลอดระยะเวลาหลายปี ที่สำนัก 3 ขับเคลื่อนงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เรามุ่งสร้างวัฒนธรรม

ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถให้ทุนและศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการข้อมูลชุมชนในหลากหลายด้าน รวมถึงกระบวนการสร้างผู้นำให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็น 'แก่น' และ 'กลไก' สำคัญในการเอาพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา อันเป็นหนทางที่จะสามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ภายใต้อัตลักษณ์และตัวตนของชุมชน

นอกจากนี้ ในห้วงปีที่ผ่านมา เรายังพบว่างานที่ดำเนินอยู่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งรัฐบาลไทยได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของทิศทางการพัฒนาประเทศไทย เมื่อมองตรงนี้ เราจะพบว่า จังหวะก้าวและทิศทาง การเดินของเราเป็นสิ่งที่ไม่ใช่แค่ประเทศไทยต้องการ แต่เป็นสิ่งที่โลกใบนี้ต้องการด้วย

งานพัฒนาที่เกิดขึ้น ต้องยกเครดิตให้แก่ทุนดั้งเดิมของชุมชน สิ่งที่สำคัญ 3 ทำ คือการเข้าไปต่อยอดงานที่ชุมชนทำอยู่ โดยสร้างการบูรณาการขึ้นภายใน ทั้งการจัดการคน ข้อมูล แผนชุมชนดั้งเดิม กลวิธีการทำงาน นโยบายสาธารณะ เมื่อมีข้อมูล มีแผน มีเป้าหมาย บวกกับงบประมาณ ก็ทำให้การทำงานนั้นง่ายขึ้น นอกจากนี้ สำนัก 3 ยังสร้างการบูรณาการร่วมระหว่างองค์กร ซึ่งเวลานี้ได้ลงนามข้อตกลง เพื่อผลักดัน 1 แผน 1 ตำบล ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เชื่อว่าน่าจะลดปัญหาความซ้ำซ้อนของข้อมูลลง และส่งผลให้การผลักดันกิจกรรมพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงที่สุดแล้ว สสส. โดยสำนัก 3 ก็ขอเป็นส่วนหนึ่งในการสานต่อเจตนารมณ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่อยากเห็นประชาชนคนไทยมีความสุข สดชื่นสดใส รู้เท่าทันตัวเอง เท่าทันโลก มีทักษะ มีความรู้ในการสร้างชุมชนให้มีความสามัคคี ป้องกันสิ่งชั่วร้ายจากภายนอก เพื่อร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง มีสุขภาพที่ดีครบทั้ง 4 มิติ อันได้แก่กาย จิตใจ ปัญญา สังคม และปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยให้มีความมั่นคงสืบไป

ดวงพร เฮงบุณยพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาพระดับชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

สารบัญ

6 | บทนำ

12 | อุ่นเครื่อง

18 | หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 6

22 | กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองน้ำขุ่น

24 | วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้าชุมชน

27 | กลุ่มแปรรูปสมุนไพร

30 | กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ

32 | ป่าชุมชนบ้านหนองน้ำขุ่น

34 | สัมมาชีพตามวิถีชุมชน 1

36 | กลุ่มอาชีพสหกรณ์บ้านน้ำปู หมู่ที่ 5

40 | ชากโบราณและประเพณี

42 | วัดป่าเทพโนนตาล

44 | บุญบั้งไฟ

46 | การศึกษา 'วิชาชีวิต'

48 | โรงเรียนบ้านทุ่งทอง

52 | โรงเรียนบ้านท่าสี่

56 | ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหยวก

60 | สุขภาพดีๆ ที่เราช่วยกันดูแล

62 | รพ.สต.บ้านหยวก

66 | กลุ่มสร้างสุขภาพ

70 | สวัสดิการ

72 | ฌาปนกิจสงเคราะห์

74 | สถาบันการเงินชุมชนบ้านหยวก หมู่ที่ 9

78 | กินอ้วนนอนอุ่น

80 | โฮมสเตย์แม่คำบง

82 | เที้ยวชมยามเย็น

84 | ป่าชุมชนภูผาประทุม

88 | ถ้ำผาประทุม

90 | สัมมาชีพตามวิถีชุมชน 2

92 | กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมดอกไม้จันทร์

94 | บทส่งท้าย

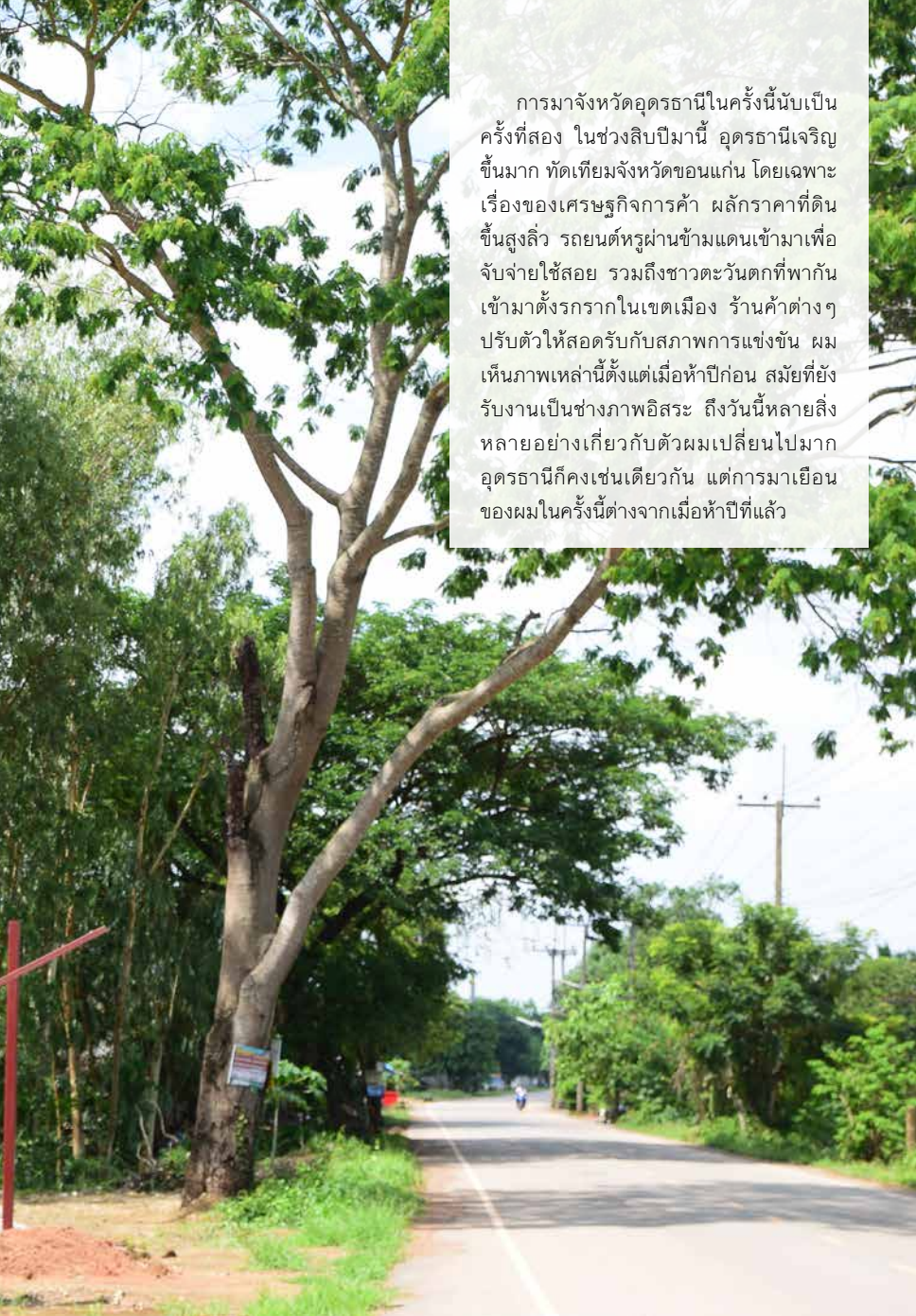

บทนำ

Introduction

บ้านหยวกน้อย หมู่ที่ 2

การมาจังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้นับเป็นครั้งที่สอง ในช่วงสิบปีมานี้ อุดรธานีเจริญขึ้นมาก ทัดเทียมจังหวัดขอนแก่น โดยเฉพาะเรื่องของเศรษฐกิจการค้า ผลักราคาที่ดินขึ้นสูงลิ่ว รถยนต์หรูผ่านข้ามแดนเข้ามาเพื่อจับจ่ายใช้สอย รวมถึงชาวตะวันตกที่พากันเข้ามาตั้งรกรากในเขตเมือง ร้านค้าต่างๆ ปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขัน ผมเห็นภาพเหล่านี้ตั้งแต่เมื่อห้าปีก่อน สมัยที่ยังรับงานเป็นช่างภาพอิสระ ถึงวันนี้หลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับตัวผมเปลี่ยนแปลงไปมาก อุดรธานีก็คงเช่นเดียวกัน แต่การมาเยือนของผมในครั้งนี้นี้ต่างจากเมื่อห้าปีที่แล้ว

ที่ว่าแตกต่าง เพราะจุดหมายปลายทางของผม คือตำบลบ้านหยวก อำเภอน้ำโสม อยู่ไกลเมืองอุดรธานีไปมาก ระยะทางกว่า 110 กิโลเมตร เรื่องราวจึงเป็นอีกแง่มุมหนึ่ง สีสันอาจไม่เทียบเท่าครั้งก่อน แต่มีคุณค่า มีความหมาย ตามวิถีของชนบท

คนที่ผมรักมักบอกเสมอว่า คนกรุงเทพฯ โชคดี ความเจริญล้นทับถึงหน้าประตู มองไปทางไหนเห็นแต่ความศิวิไลซ์ ผมตอบกลับไปอย่างสุขุม ในฐานะคนของสองพื้นที่ ชุมชนชนบทนั้นอาจจกกว่ามาก เข้ามาเดินทางไม่กี่นาที ถึงที่ทำงาน บางคนเดินเอา บางคนขี่จักรยาน ซีมอเตอร์ไซด์ ตกเย็นกลับเข้าบ้าน กินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตา อาหารการกินอุดมสมบูรณ์ ชีวิตแลมีคุณค่า ผิดกับชีวิตในกรุงเทพฯ ซึ่งต้องตื่นเช้า ฝ่าการจราจรที่แน่นยิ่งกว่าแน่นระบบขนส่งสาธารณะเปลี่ยนเรากลายเป็นหุ่นยนต์ บันทอนทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจไหนจะเรื่องอาหารการกิน คนกรุงเทพฯ กินอาหารแบบไม่รู้ที่มา ผักใบเขียวทั้งหลายที่ซื้อมาจากตลาด ความสะอาดกสบายนั้น หลอกตา

พอพูดอย่างนี้ ฟังเหมือนชีวิตชนบทนั้น ดีหนักหนา แต่เมื่อลองดูราคาข้าว ยางพารา และสินค้าเกษตรอีกหลายชนิด ก็เริ่มไม่แน่ใจ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำยังคงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถึงอย่างนั้น จากประสบการณ์ที่พบเห็น ผมว่าคนชนบทยังมีทางเลือกอื่นที่ดี และตำบลบ้านหยวกน่าจะเป็นตัวอย่างหนึ่ง

ผมกล้าการ์นต์

สนามบินอุดรธานีปรับโฉมใหม่เสียจนจำไม่ได้ โพลต์บินก็มากขึ้น และมีผู้ให้บริการหลายหน้าให้เลือกใช้ เครื่องลงจอดตรงเวลาดี ผมเปิดสัญญาณโทรศัพท์ เห็นข้อความเข้ามาที่จุ่มมารอรับที่ด้านหน้าแล้ว

ที่จุ่ม-ยุภาพร เจริญสุข เป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก ความที่ที่จุ่มมีบ้านอยู่ในตัวเมืองอุดรธานี และต้องกลับบ้านบ่อย เธอจึงอาสารับผมจากสนามบินเพื่อเดินทางไป อบต.บ้านหยวกด้วยกัน

ระยะทางไกลหน่อย แต่ที่จุ่มก็ขับรถจนชินแล้ว ลูกที่จุ่มเรียนหนังสืออยู่ในเมืองนี้เป็นเหตุผลที่คนเป็นแม่อดห่วงไม่ได้ ที่จุ่มบอกว่าปกติจะกลับเข้าเมืองวันอังคารกับวันศุกร์ เพื่อมาดูความเรียบร้อย เป็นทั้งพ่อและแม่ในคนเดียว

ถนนหนทางที่พาไปสู่อำเภอ้ำโสมจัดว่าดี ยกเว้นบางช่วงที่กำลังปรับปรุง เราใช้เวลาชั่วโมงครึ่งก็มาถึงอำเภอ้ำโสม ที่จุ่มเล่าให้ฟังว่า ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา ถึงแม้จะอยู่ไกลอำเภอเมือง แต่สภาพเศรษฐกิจของอำเภอ้ำโสมจัดว่าดี ผู้คนมีเงินจับจ่ายใช้สอย ทั้งร้านค้าส่ง ร้านสะดวกซื้อ และร้านทองเหล่านี้ที่จุ่มมองว่าเป็นตัวชี้วัดอย่างดี ปัจจัยสำคัญคือการเปลี่ยนจากข้าวมาปลูกยางพารา ทว่าช่วงหลังได้รับผลกระทบจากราคายางตกต่ำ นี่คือปัญหาของเกษตรกรไทย

พี่จุ่ม-ยุภาพร เจริญสุข

คนต้องปรับเปลี่ยน พี่จุ่มว่าอย่างนั้น
ผลผลิตน้ำยางเท่ากัน แต่ดีเป็นจำนวนเงิน
น้อยลง ขณะที่ค่าครองชีพแพงขึ้นไม่มีลด
วันนี้เลยต้องมาพูดกันถึงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
หันมาสร้างเกราะป้องกัน หรือภูมิคุ้มกันในตัวเอง
พอมีพอกิน อยากรได้อะไรค่อยเก็บหอมรอมริบ
ไม่ต้องไปกู้หนี้มาเป็นภาระ อีกเรื่องที่สำคัญ
หากมองย้อนกลับไป ตั้งแต่ยางพาราเข้ามา
ผู้คนเปลี่ยนวิถีชีวิต เพราะต้องกรีดยาง
ตอนกลางคืน นอนเป็นช่วงสั้นๆ บางคน
กินกาแฟจัด บางคนไม่ชงด้วยซ้ำ กินกัน
เหมือนลูกอม นี้อย่างนั้นบสารเคมีที่ใช้ฆ่าหญ้า
เมื่อเข้าเขตบ้านหยวก พี่จุ่มชี้ให้ผมดูป้าย
บอกเขตหมู่บ้าน นายช่างของ อบต.บ้านหยวก
มีความเป็นศิลปิน ออกแบบป้ายเป็นรูป

ต้นกล้วย ผมเองก็ว่าเข้าท่า มีเอกลักษณ์
ชวนให้เพลินตาดีด้วย

พี่จุ่มยังชวนให้ผมสังเกตสองฝั่งทาง
พร้อมบอกว่า อบต.บ้านหยวกนครงค์ให้
ชาวบ้านทำถนนอาหาร อย่าย่ำรอยให้พื้นที่
สูญเสียเปล่า บางบ้านทำได้ดี บางบ้านไม่ทำ
อาศัยการปลูกจิตสำนึกอย่างต่อเนื่อง พี่จุ่ม
กล่าวว่าไม่ทำเลยไม่ว่า แต่อย่าเอายาฆ่าหญ้า
มาฉีดพ่น ผมมองไปนอกหน้าต่าง เห็นหญ้า
แห้งตายเป็นหย่อมเพราะสารเคมี

เรามາถึงสำนักงาน อบต.บ้านหยวก
พี่จุ่มออกตัวก่อนว่า ช่วงนี้ที่ตำบลยุ่งหน่อย
เพราะพรุ่งนี้จะมีการบุญบั้งไฟ ผมตอบว่า
ดีเลย เพราะไม่เคยร่วมงานบุญบั้งไฟมาก่อน...

อุ่นเครื่อง

Warm up

ผมนั่งตม่น้ำเย็นๆ อยู่ในห้องทำงานของ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงครู่เดียว
อุดม ยุกลพันธ์ นายก อบต.บ้านหยวกก็เดิน
เข้ามา พร้อมกับ **ทองสน คำภา** และ **เกษม
ประทุมรัตน์** รองนายก อบต.บ้านหยวก
โดยที่จุ่มทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง แนะนำให้
พวกเรารู้จักกัน

อุดม ยุกลพันธุ์

นายกฯ อุดมเป็นคนจังหวัดกาฬสินธุ์ อดีตเป็นครู เริ่มแรกเข้ามาอยู่ที่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จากนั้นย้ายมาที่โรงเรียนบ้านน้ำปู่ ตำบลบ้านหยวก ตั้งแต่ปี 2525 โดยทำงานจนถึงปี 2555 จึงขอลออกจากราชการ และเข้าสู่แวดวงการเมืองท้องถิ่น กระทั่งได้รับเลือกเป็นนายก อบต.บ้านหยวก พวกเราพูดคุยถึงข้อมูลทั่วไปของตำบล

รองทองสนเอ่ยขึ้นว่า สำเนียงของคนบ้านหยวกค่อนข้างหลากหลาย ต่างกันไปตามถิ่นที่มา บางส่วนมาจากอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ก็ติดสำเนียงเลย ขณะที่ส่วนหนึ่งมาจากอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

“จริงๆ คนเลยมาจากสะหวันนะเขต ประเทศลาว แต่มาพักที่เลยก่อน ค่อยย้ายมาที่นี่ สำเนียงเลยแปลก” รองทองสนบอก

ตำบลบ้านหอยกมีพื้นที่มากถึง 134 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 17 หมู่บ้าน รองทองสนเล่าให้ฟังว่า ย้อนกลับไป ในราวปี 2514 ที่นี้เคยเป็นพื้นที่สีแดง ด้วยอยู่ใกล้อำเภอสวรรคต ทิศเขาภูขวาง เป็นเส้นทางต่อไปยังประเทศลาว ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์ใช้เคลื่อนไหว ตอนนั้นนักศึกษาหนีภัยจากเมืองหลวงเข้าป่า แล้วเริ่มสร้างมวลชน ขณะที่ทางการก็ส่งทหารเข้ามาในพื้นที่ เป็นเหตุให้เกิดการแย่งคนเข้าร่วม

“ภาครัฐรับสมัครทหารพราน พรรคคอมมิวนิสต์ก็เกณฑ์คนที่มีแนวความคิดในทางเดียวกัน เกิดการปะทะกันในพื้นที่ อำเภอน้ำโสม มีผู้เสียชีวิต 81 คน สถานการณ์ยืดเยื้อมาหลายปี กระทั่งปี 2525 เริ่มมีการพูดคุย ขอให้ยอมมอบตัว เข้าเป็นร่วมพัฒนาชาติไทย และมีการสร้างอนุสรณ์สถานในเขตอำเภอ เพื่อรำลึกถึงผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์” รองทองสนย้อนความ

นายกฯ อุดมกล่าวชื่นว่า เมื่อหมดยุคคอมมิวนิสต์ ผู้คนดำรงชีวิตด้วยการทำเกษตรเชิงเดี่ยว พืชเศรษฐกิจหลักคือข้าวโพด มันสำปะหลัง และยังเลี้ยงสัตว์ โดยอาศัยทำกินในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ซึ่งเป็นพื้นที่

ถูกสัมปทานในช่วงปี 2515-2516

กระทั่งในปี 2533 โครงการอีสานเขียว เริ่มเข้ามา โดยอำเภอน้ำโสมนับเป็นพื้นที่แรกๆ เพราะสภาพภูมิประเทศเหมาะสม เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์ยาง ปุ๋ย กระทั่งเงินตอบแทนเมื่อตัดโค่น

“ยางรุ่นแรกเปิดกรีดในปี 2538 ปายางพารากระจายครอบคลุมพื้นที่อำเภอน้ำโสม แต่อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลังก็ยังอยู่ ยิ่งในช่วงหลัง คนเริ่มหันมาปลูกอ้อยมากขึ้น เพราะได้ราคาดี” รองทองสนเล่า

“แล้วข้าวล่ะครับ” ผมถามต่อ

“ข้าวมีน้อยมาก ปลูกเพื่อกินเป็นหลัก ตอนหลังคนเอาที่นามาลงอ้อยหมด ที่เขว่กันว่า นาขอนแก่น 3” รองทองสนตอบ

ต่อมายางพาราราคาคง ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจจะล่อตัว แม้ในภาพรวมพื้นฐานด้านเศรษฐกิจของตำบลบ้านหอยกยังจัดว่าดี เพราะมีทรัพยากรอยู่มาก แต่การทำพืชเชิงเดี่ยวไม่ใช่ว่าทางรอดที่ยั่งยืน ต้องมีความหลากหลาย ทาง อนาคตจึงส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามรอยในหลวง รัชกาลที่ 9

ทองสน คำภา

พี่แห้ว-จินดนา สวัสดิไชย

“พื้นที่ตำบลบ้านหยวกเราเป็นร่องฝนไม่แล้ง ส่วนมากมีน้ำท่วมบ้างในบางพื้นที่ แต่ท่วมไม่นาน เพราะสภาพภูมิประเทศเราเป็นเขา” นายกฯ อุดมอธิบาย

ที่นี่ยังมีเรื่องถึงคุณภาพชีวิตด้านอื่น อย่างเรื่องสุขภาพ ที่นี้มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหยวก และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำปู รับผิดชอบกันคนละโซน

“ของ รพ.สต.บ้านหยวก ดูแล 12 หมู่บ้าน รพ.สต.บ้านน้ำปู ดูแลส่วนที่เหลือ ที่อยู่ในโซนป่าเขา อยู่ห่างจากชุมชนมากกว่าสิบ กิโลเมตร” พี่จุ่มบอก

ด้านการศึกษา ที่นี้มีโรงเรียน 6 แห่ง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส 3 แห่ง และมี

เกษม ประทุมรัตน์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีก 4 แห่ง

ทั่วภาคใต้ต่างๆ ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เช่น โครงการถนนอาหาร ซึ่งท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานอย่าง รพ.สต. และโรงเรียน ต้องช่วยกัน โดยปลูกต้นซีเหล็ก เพกา สะเดา แค รวมถึงกล้วย ตลอดเส้นทาง ทั้งยังดูแลพื้นที่ให้ดูสะอาดตา นำอยู่ช่วยสร้างจิตสำนึกการแบ่งปัน และส่งผลดีต่อสุขภาพของคนในชุมชน

“เรียกว่าเป็นธรรมเนียมของบ้านเรา ในวันพระใหญ่ คนบ้านหยวกจะหยุดงาน เป็นความเชื่อที่ปฏิบัติกันมา ก็ขอแรงช่วยกัน ปลูกต้นไม้ ทำมากระทั่งเกิดเป็นตลาดสีเขียว ที่เพิ่งเริ่มเปิดมา 2 จุด ให้คนเอาผักมา

แลกเปลี่ยนกันกิน” รองเกษมช่วยเสริม

นอกจากนี้ พี่จุ่มยังเพิ่มเติมให้ว่า เรื่องสารเคมีนับเป็นเรื่องใหญ่ แต่เป็นปัญหาที่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจ บางคนเข้าถึงง่าย บางคนยากยิ่งกว่ายาก

“เวลานี้เรากำลังขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ ตำบลบ้านหยวก มีประกาศ 7-8 เรื่อง ที่ทำแล้ว คืองานศพปลอดเหล้า” พี่จุ่มกล่าว

คุยกันจนได้ข้อมูลพอสมควร ผมพูดขึ้นว่า พร้อมเที่ยวบ้านหยวกแล้ว แต่นายกฯ อุดม บอกว่าอย่าเพิ่งรีบ กินข้าวกันก่อน อิ่มแล้วค่อยเดินทาง พอดีพี่แห้ว-จินตนา สวัสดิไชย ให้สัญญาณว่าสำหรับอาหารพร้อมแล้วที่ห้องข้างๆ...

หมู่บ้านจัดการตนเอง

บ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 6

Self-managed village

ฝนตกลงมาอย่างหนักจนต้องรอลักพักหนึ่ง
แต่เห็นท่าว่าอย่างไรก็ไม่หยุดแน่ พี่แหม่วจึง
พาผมออกเดินทาง เพราะบ้านหนองน้ำขุน
หมูที่ 6 อยู่ค่อนข้างไกล

สองฝั่งทางเขียวขจีด้วยใบของต้น
ยางพารา ฟ้ายังคงครึ้ม และฝนก็ลงเม็ดหนัก
ทั้งที่เมื่อตอนมา แดดยังแผดแรงอยู่เลย ปีนี้
ฝนตกตั้งแต่เดือนมีนาคมลากยาวมาจนชน
ฤดูฝน

ระยะทางจาก อบต.บ้านหยวก มาถึง บ้านหนองน้ำขุ่นประมาณ 12 กิโลเมตร ฝนตกแบบนี้ ทักษณวิสัยไม่ดี การเดินทางจึง ใช้เวลาค่อนข้างนาน แต่สำหรับผมถือเป็น เรื่องดี เพราะทิวทัศน์สองฝั่งทางสวยงาม เสียทั้งหมดจุดแบบนี้ สบายตาเหลือเกิน

เรามาถึงศาลากลางบ้าน สายฝนยังคง ซัดสาด ในศาลามีผู้คนอยู่ประปราย พี่แหม่ว แนะนำให้ผมรู้จักกับ **เสมา แวงคำ** ผู้ใหญ่บ้าน หนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 6 เขากำลังวิ่งวนอยู่กับการ จัดพื้นที่ เราทักทายกัน

เสียงตามสายแจ้งให้ชาวบ้านรับรู้ว่าผม เดินทางมาถึงแล้ว ไม่นานนัก ชาวบ้านทยอย กันเข้ามา ทุกคนล้วนเป็นมิตร ผมทิ้งตัวลงนั่ง

บนเก้าอี้ที่จัดเตรียมไว้ อากาศกำลังเย็นสบาย ฝนช่วยไล่ความร้อนให้หมดไป

คนเยอะแบบนี้ชวนให้ขี้ดเงินอยู่ไม่น้อย ผม เริ่มพูดคุยกับผู้ใหญ่เสมา คนบ้านหนองน้ำขุ่นนี้ มาจากอำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี พวกเขา ย้ายเข้ามาตั้งรกรากในราวปี 2500 ยังชีพ ด้วยการล่าสัตว์ ทำข้าวไร่ และปลูกฝ้าย กระทั่งได้รับการประกาศเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2512

ปัจจุบันบ้านหนองน้ำขุ่นจัดเป็นหมู่บ้าน ขนาดกลาง มีอยู่ 74 ครัวเรือน ประชากร 367 คน ทั้งหมดเป็นเกษตรกร แต่วิถีการผลิต เปลี่ยนรูปแบบไปมาก

เสมา แวงคำ

นี่เป็นครั้งแรกที่ผมได้ยื่นชื่อของข้าวพันธุ์
ขอนแก่น 3 กระทั่งทุกคนเปลี่ยนเสียงหัวเราะ
ร่วน ผมจึงรู้ว่าโดนอ่า เพราะขอนแก่น 3 ที่ว่า
นั้นเป็นพันธุ์อ้อย

“คนเอาอ้อยพันธุ์ขอนแก่น 3 มาปลูก
ในนากัน เป็นนาอ้อย มองไปไหนก็เห็น”
ผู้ใหญ่เสมากล่าว

ทว่าก่อนหน้านี้ พืชเศรษฐกิจสำคัญของ
ที่นี่ คือมันสำปะหลัง ข้าวโพด และข้าวพันธุ์
กข6 แต่สัดส่วนของอ้อยนั้นสูงกว่าพืชอื่น
เนื่องจากได้ราคาดีที่สุดในปีที่แล้ว นาข้าว
เจอน้ำท่วม ขายผลผลิตข้าวเปลือกได้เพียง
กิโลกรัมละ 6 บาทเท่านั้น

ผู้ใหญ่เสมาบอกว่า จุดเด่นของบ้าน
หนองน้ำขุ่น คือเรื่องเศรษฐกิจ โดยหมู่บ้านนี้
มีกองทุนที่เข้มแข็ง เป็นแหล่งเงินทุนในการ
ประกอบอาชีพ ขณะที่กลุ่มอาชีพต่างๆ
ล้วนแต่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน จนพัฒนา
เป็นหมู่บ้านพึ่งพาตัวเอง ส่วนจุดเด่นอีกเรื่อง
คือความอุดมสมบูรณ์ และป่าชุมชนที่ชาวบ้าน
ช่วยกันอนุรักษ์

ผมฟังดูแล้ว หัวใจของชุมชนนี้ว่าจะอยู่ที่
การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการ
มีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ แต่ผมยังไม่สรุปดีกว่า
เพราะต้องรอพิสูจน์ต่อจากนี้...

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองน้ำขุ่น

ผู้ใหญ่เสมาเป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองน้ำขุ่น เขาแนะนำให้ผู้รู้จักกับ บุญมี สวรรค์พรม เทรย์ญิก ประจำกลุ่ม และทองไหล ทมอยา เลขาธิการกลุ่ม ทั้งสองสวมเสื้อทีม เป็นเสื้อโปโลสีส้ม ปักชื่อกลุ่มเห็นชัดเจน

จุดเริ่มต้นของกลุ่มต้องย้อนกลับไปไกลถึงปี 2529 ที่ผมเพิ่งเกิด ผู้ใหญ่เสมาเล่าว่า **ไข ทองมา** ผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ น้ำโสม จุดประกายให้ตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองน้ำขุ่น

เมื่อมีกลุ่ม มีสมาชิก ก็ต้องมีกิจกรรมร่วมกัน โดยออมเงินกันเดือนละไม่น้อยกว่า 10 บาท เท่ากันทุกเดือน แล้วเริ่มปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมในปีถัดมา

ที่บุญมีบอกว่า 5 ปีแรกค่อนข้างกระตือรือร้น การออมไม่มีความต่อเนื่อง จนในปี 2534 เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ น้ำโสมมาช่วยกระตุ้นชาวบ้าน โดยเข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความเชื่อมั่น และมาออมเงินกัน

“แล้วรอบนี้เป็นอย่างไร” ผมถาม

“ก็ออมกันมาเรื่อย ขาดบ้าง ครบบ้าง” ที่บุญมีหัวเราะ

จากนั้นในปี 2538 พ่อเสมาเข้ามารับตำแหน่งประธานกลุ่ม และมีความตั้งใจอยากให้กลุ่มเข้มแข็ง จึงไปดูงานของกลุ่มอื่นซึ่งทำไว้ดีแล้ว เพื่อนำมาปรับใช้

ในแต่ละเดือน สมาชิกมาออมเงิน

พร้อมกันทุกวันที่ 1 ณ ที่ทำการกลุ่ม ซึ่งเป็นห้องหลังศาลาอเนกประสงค์แห่งนี้ โดยที่ทำการนี้ สร้างจากกำไรของกลุ่ม

“อย่างนี้แสดงว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง” ผมกล่าว

“ก็คงอย่างนั้น” ที่บุญมีพูดพลางหัวเราะ ตอนนี้กลุ่มมีสมาชิก 254 คน คราวเรือนหนึ่งจะเป็นสมาชิกก็คนก็ได้ ที่นี้ไม่มีข้อห้าม ส่วนการออม ที่ทองไหลเสริมว่า ระเบียบปัจจุบัน กำหนดให้ออมไม่ต่ำกว่าเดือนละ 20 บาท โดยไม่จำเป็นต้องเท่ากันทุกเดือน ขอแค่มาออมสม่ำเสมอ หากขาดส่งเงินออมเกิน 3 เดือน กลุ่มมีระเบียบชี้แจงไว้ชัดเจนว่าจะไม่ปันผลให้

“แล้วก็อย่าทุ่มอมบปลายปี เพื่อเอาปันผล อันนี้ห้าม” ที่บุญมีย้ำ

ด้านการปล่อยกู้ ที่นี้มีสองประเภท ประเภทแรกคือกู้สามัญ โดยปล่อยกู้ตามรอบปี

“กลุ่มปิดบัญชีทุกวันที่ 20 กุมภาพันธ์

บุญมี สวรรค์พรม

ทองไหล หมอยา

มาทำเรื่องกู้กัน ไม่เกินวันที่ 25 กุมภาพันธ์ จะจ่ายเงินกู้รอบใหม่ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 ต่อเดือน จ่ายคืนรอบเดียวพร้อมเงินต้น” พี่บุญมีอธิบาย

สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ผู้กู้ต้องมี คนค้ำประกัน 2 คน โดยกรรมการจะพิจารณา จากยอดเงินสะสมของผู้กู้ และผู้ค้ำประกัน ถ้ามีเงินออมมาก ก็มีสิทธิ์ได้วงเงินกู้มาก

ประเภทที่สงวนคือกู้ฉุกเฉิน ซึ่งปล่อยกู้ ทุกเดือน อัตราดอกเบี้ยเท่ากับประเภทแรก โดยผู้กู้สามารถเลือกระยะเวลาในการ ชำระคืนได้ ตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 12 เดือน และต้องใช้คนค้ำประกัน 2 คน

“ถ้าไม่กู้ แต่ถอนเงินออกมาใช้ได้ไหม” ผมถามอีก

“สมาชิกถอนเงินได้ในรอบปี หลังปิด บัญชีวันที่ 20 กุมภาพันธ์ แต่ห้ามถอน หมดบัญชี” พี่ทองไหลช่วยตอบ

ขณะที่ทำไรในแต่ละปี กลุ่มนำมาจัดสรร

ปันส่วน พี่บุญมีแจงรายละเอียดว่า แบ่งเป็น ปันผล ร้อยละ 50 ทุนดำเนินงาน ร้อยละ 10 เงินสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ร้อยละ 10 สวัสดิการชุมชน ร้อยละ 10 และค่าตอบแทน กรรมการ ร้อยละ 20

“ปันผล เราจะเอาเงินออมมาคิดเป็นหุ้น หุ้นละ 100 บาท ทั่วทั้งหมดยกของสมาชิก ทุกคนมีก็หุ้น เอาจำนวนหุ้นไปหารตัวเงิน เพื่อดูว่าหนึ่งหุ้นได้กี่บาท” พี่บุญมีกล่าวถึง วิธีคำนวณปันผล

ผมสนใจส่วนที่จัดสรรเป็นสวัสดิการ พี่ทองไหลจึงขยายความให้ว่าเป็นเงินช่วยเหลือ กรณีสมาชิกเสียชีวิต รายละ 2,500 บาท

พี่ทองไหลเสริมอีกว่า ในเร็ววันนี้ กลุ่มจะ ดำเนินการเปลี่ยนเป็นสถาบันการจัดการ เงินทุนชุมชน เพื่อรวมหนี้ที่กระจัดกระจายใน หลายกลุ่ม ให้เป็น 1 คนต่อ 1 สัญญา แต่ยังคงศึกษารายละเอียดพอสมควร เพราะมีความซับซ้อนอยู่เหมือนกัน...

วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้าชุมชน

เหมือนผมกำลังเล่นเก้าอี้ดนตรี มีพี่ๆ เป็นผู้เล่น และผมเป็นคนกำหนดจังหวะเพลงเสร็จจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองน้ำซุ่น ก็มี เกษมณี ซัยคำ และสมจิตร พลชา ประธานและรองประธานวิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้าชุมชนมานั่งแทนที่

พี่เกษมณีให้ความให้ฟังว่า แต่ก่อนแถวนี้ไม่มีร้านค้า ต้องเดินกัน 2 กิโลเมตรเพื่อไปซื้อของที่บ้านน้ำปู หมู่ที่ 5 ถนนหนทางก็ไม่ดี เป็นเส้นทางไปไรนา ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการหมู่บ้านเลยพูดคุยกัน เพื่อหาทางจัดตั้งร้านค้าชุมชนขึ้นมา

“ตอนนั้นพวกเขาไปดูต้นแบบที่บ้าน
จำปาโมง ตำบลจำปาโมง อำเภอบ้านฝ่อ
จังหวัดอุดรธานี ไปดูว่าเขาทำร้านค้าชุมชน
อย่างไร แล้วเอาเขาเป็นต้นแบบ” ที่เกษมณีเล่า

เมื่อกลับมาจึงตั้งร้านค้าชุมชนขึ้น เลขปี
2544 ที่เกษมณียังจำได้แม่น โดยสมาชิก
ช่วยกันลงทุน หุ้่นละ 100 บาท ไม่จำกัด
จำนวนหุ้นจนได้เงินก้อนแรกประมาณ 20,000
บาท แล้วปรับปรุงศาลากลางบ้านหลังเก่า
เป็นร้านค้า และนำเงินไปซื้อของมาขาย

ที่สมจิตรเสริมว่า สินค้าส่วนใหญ่เป็น
สินค้าอุปโภคบริโภค ช่วงเริ่มต้นกรรมการ
เป็นคนไปซื้อมาขาย แต่ตอนนี้ใช้วิธีสั่งของ
จากร้านค้าส่งในตลาดอำเภอน้ำโสม

ในเวลานั้น วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้า
ชุมชนได้รับเงินกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนจาก
อบต.บ้านหยวก 100,000 บาท จึงนำมา

หมุนเวียนซื้อของภายในร้าน เงินก้อนนี้เป็น
เงินยืมปลอดดอกเบี้ย ซึ่งมีกำหนดส่งคืน 5 ปี
ปีละ 20,000 บาท

“คืนหมดแล้ว แต่ไม่มีใครยืมต่อ เราเลย
ยืมต่อเนื่องเรื่อยมาปีละ 100,000 บาท
ส่งคืนทุกปี” ที่สมจิตรกล่าว

เงินที่ยืมมาในรอบหลัง วิสาหกิจชุมชน
สหกรณ์ร้านค้าชุมชนนำมาปล่อยกู้ในหมู่
สมาชิก อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน
โดยเปิดให้กู้ในเดือนมกราคม และส่งคืน
ในเดือนมกราคมของปีถัดไป ถ้า อดบ.
บ้านหยวกยังให้ยืมต่อ ก็เปิดกู้อีกใหม่

นอกจากนี้ ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา
วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้าชุมชนกู้เงิน
จาก ธ.ก.ส. โดยได้รับวงเงินกู้ 1 ล้านบาท
จากนั้นคณะกรรมการจะถามความต้องการ
สมาชิก แล้วจัดซื้อสิ่งของมาให้

(ซ้ายสุด) เกษมณี ชัยคำ
(สามจากซ้าย) สมจิตร พลษา

“ส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์ทางการเกษตร ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เครื่องสูบน้ำ มาแจ้งความต้องการ คณะกรรมการจัดซื้อมาให้ โดย ธ.ก.ส. คิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ร้านค้าชุมชนมาคิดสมาชิก ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน กำหนดใช้คืนวันที่ 5 มีนาคม ทางกรรมการนำเงินส่งคืน ธ.ก.ส. แล้วทำเรื่อง กู้ยืมรอบใหม่ภายในมีนาคม” พี่เกษมณี เล่าละเอียด

ฉะนั้นในวิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้า ชุมชนจึงมี 3 บัญชี ซึ่งกรรมการคิดแยกส่วน กัน อย่างส่วนของร้านค้า ปิดงบบัญชีทุกวันที่ 10 มกราคม และเปิดระดมหุ้นใหม่ แต่ตอนนี้ มีเพดานที่ 50 หุ้น

ผมดูรายละเอียดในกระดาดขี้ที่พี่เกษมณี เอามาให้ ถ้าไรสุทธิถูกจัดสรรเป็นของผู้ขาย ร้อยละ 35 ค่าตอบแทนกรรมการ ร้อยละ 15 สมทบทุน ร้อยละ 10 ทุนดำเนินงาน ร้อยละ 10 เฉลี่ยคืนยอดซื้อ ร้อยละ 4 ปี้นผล ร้อยละ 26 แต่เมื่อต้นปี 2560 ร้านค้าเฉลี่ยคืนให้ 5 บาท ต่อยอดซื้อ 100 บาท

ด้านกำไรจากเงินกู้ ธ.ก.ส. นำมาปันผล ร้อยละ 20 ให้สมาชิกร้านค้า ตามสัดส่วน การถือหุ้น เป็นค่าตอบแทนกรรมการ ร้อยละ 50 สมทบทุน ร้อยละ 20 และทุนดำเนินงาน ร้อยละ 10

ส่วนกำไรจากเงินยืมของ อบต.บ้านทราย แบ่งเป็นปันผล ร้อยละ 50 ให้แก่สมาชิก ร้านค้า ตามสัดส่วนการถือหุ้น ค่าตอบแทน กรรมการ ร้อยละ 40 และทุนดำเนินงาน ร้อยละ 10 โดยหักกำไรก่อน 20,000 บาท

ปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้า ชุมชนมีหุ้นสมาชิกรวม 349,600 บาท มีเงิน หมุนเวียนเกือบ 900,000 บาท ในจำนวนนี้ ไม่รวมเงินยืมจาก อบต.บ้านทราย และเงินกู้ จาก ธ.ก.ส.

ที่น่าตกใจคือ วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ ร้านค้าชุมชนมียอดขายปีละ 3 ล้านบาท คนขายมีรายได้เฉลี่ยปีละ 200,000 กว่าบาท นี่อาจเป็นเหตุผลให้ที่นี่ต้องเปลี่ยนคนขาย ทุกปี

วิสาหกิจชุมชนสหกรณ์ร้านค้าชุมชน ตั้งอยู่ข้างๆ ศาลากลางบ้าน ผมเห็นฝนซา ลงแล้ว อัดใจไม่ไหว ขอลุกไปดูให้เห็นกับตา เลยได้โอกาสถ่ายภาพกรรมการไว้ เป็นอีกครั้ง ที่ผมต้องกางร่มถ่ายภาพ...

กลุ่มแปรรูปสมุนไพร

เมื่อกลับเข้ามาที่ศาลากลางบ้าน ก็ถึงคิวของกลุ่มแปรรูปสมุนไพร ซึ่งมี **บุญช่วย ด้วงกลาง** เป็นประธานกลุ่ม และที่นั่งอยู่ข้างๆ พ่อบุญช่วย ก็คือ **คำขาว ด้วงกลาง** ภรรยา

ย้อนกลับไปในปี 2544 เกษตรกรบ้านหนองน้ำขุ่นประสบปัญหาเรื่องอาชีพ ผลผลิตหลักอย่างข้าวโพด มันสำปะหลัง และข้าว ราคาตกต่ำ รัฐบาลจึงมีนโยบายพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกร

“ตอนนั้นภาครัฐพักหนี้ให้เกษตรกร 3 ปี โดยรัฐบาลเป็นผู้จ่ายดอกเบี้ยแทน ขณะที่ ธ.ก.ส.ให้ลูกหนี้กลุ่มนี้เข้าอบรมฝึกอาชีพที่จังหวัดนครนายก ของบ้านหนองน้ำขุ่นไปกัน 30 คน ส่วนใหญ่เป็นพ่อบ้าน เพราะต้องไปอยู่กับที่นั่นถึง 1 เดือน” แม่คำขาวเล่า

ผมหันไปหาพ่อบุญช่วย หนึ่งในผู้ร่วมเดินทางครั้งนั้น พ่อบุญช่วยบอกว่า ตอนนั้นไปอยู่ที่วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก โดย ธ.ก.ส.จัดมหาวิทยาลัยกรมมหาลกหลายสาขา เพื่อให้ชาวบ้านเลือกฝึกตามความสนใจ

“จะเลือกเรียนอะไร ต้องพิจารณาจากพื้นที่บ้านเรา เพราะทางภาครัฐอยากให้ใช้ของในพื้นที่ เพื่อจะได้ประหยัดต้นทุน พ่อเลยมองเรื่องสมุนไพร เพราะมีอยู่เกือบทุกบ้าน” พ่อบุญช่วยเล่าต่อ

กระนั้น ด้วยความที่มีเวลาถึง 30 วัน และห้องเรียนอีก 30 กว่าห้อง พ่อบุญช่วยจึงได้เรียนหลากหลาย ทั้งแปรรูปสมุนไพร ผลิตไวน์ สาโท ผลไม้แช่อิ่ม และถั่วดินอบกรอบ

หลังผลิตภัณฑ์ออกมาเป็นรูปเป็นร่าง ผู้จัดอบรมยังพาเกษตรกรทั้งหมดไปที่ตลาดนครนายก เพื่อทดลองขายสินค้า พ่อบุญช่วยกล่าวว่า นอกจากสนุกแล้ว ยังทำให้รู้จักผู้บริโภคด้วย

เมื่อกลับมาถึงบ้านหนองน้ำขุ่น บรรดาเกษตรกรจึงชักชวนกันตั้งกลุ่มแปรรูปสมุนไพรขึ้น เริ่มต้นมีสมาชิก 30 คน แต่ทำไปทำมาวันนี้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 75 คนแล้ว

“ตอนนั้นลงทุนกัน หุ่นละ 330 บาท

คนหนึ่งจะลงก็หุนก็ได้ เพื่อเอาเงินมาลงทุนทำผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่ง แต่ก็ไม่มาก ส่วนใหญ่จะเอามาปล่อยกู้ยืม” แม่คำขาวช่วยเสริม

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มนี้มีตั้งแต่มะละกอบรรณ ชามะระซั้งก ซาซิงผง จนถึงถั่วลิสงอบกรอบ โดยทำขายในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง และส่วนหนึ่งฝากกรรเไปขาย นอกจากนี้ยังไปออกร้านตามที่ได้รับเชิญจากส่วนราชการ

การผลิตสินค้าแต่ละครั้ง สมาชิกจะมาร่วมตัวกันทำ ผลิตครั้งละไม่มาก เพียงแค่พอขาย และพอส่งตามออเดอร์

ปัจจุบันกลุ่มแปรรูปสมุนไพรทำผลิตภัณฑ์ 2 อย่าง คือซาซิงผง และชามะระซั้งก แม่คำขาวหยิบชาถุงในตะกร้าให้ผมดู เป็นถุงเล็ก บรรจุ 200 กรัม ขายราคา 30 บาท แค่อะลายน้ำร้อนก็รับประทานได้เลย โดยสรรพคุณของซิง คือช่วยขับลม แก้อุจจาระแข็ง แน่นท้อง และช่วยให้เจริญอาหาร ส่วนมะระซั้งก ช่วยบรรเทาไข้ และลดอาการปวดศีรษะ

บุญช่วย ตัวกลาง

สำหรับวิธีการทำก็ไม่ยาก แม่คำซาวลำดับให้ฟังว่า เริ่มจากนำขิงมาล้าง หั่น แล้วปั่นกับน้ำ โดยขิง 3 กิโลกรัม ปั่นเอาน้ำ 2 ลิตรครึ่ง ใส่ลงในโถปั่นเฉพาะรอบแรกเท่านั้น จากนั้นใช้ผ้าขาวบางกรองเอาน้ำออก

“ตั้งน้ำขิงที่กรองแล้วใส่ในกระทะ พร้อมน้ำตาลทรายแดง 5 กิโลกรัม ตั้งไฟปานกลาง กวนไปเรื่อยประมาณหนึ่งชั่วโมง ความยากอยู่ตรงการกวน ถ้าทำไม่ติดจะเป็นตังเม โดยเคล็ดลับของการกวนยาแบบนี้ เมื่อเริ่มขึ้นฟองต้องรีบกวน ถึงจะได้ออกมาเป็นขิงผง มะระขึ้นกก็ทำแบบเดียวกัน” แม่คำซาวอธิบาย

ส่วนเงินหุ้นที่กลุ่มนำมาปล่อยกู้ ตอนนี้มีอยู่ 100,000 กว่าบาท โดยปล่อยให้กู้ยืมในเดือนมีนาคม คิดดอกเบี้ย ร้อยละ 2 ต่อเดือน และเก็บคืนไม่เกินวันที่ 10 มีนาคมของปีถัดไป หลังจากทำบัญชีเรียบร้อย วันที่ 15 มีนาคมจึงปล่อยกู้รอบใหม่

“แล้วค่าแรงคนทำงานมีไหมครับ” ผมถามแม่คำซาวตอบว่า หลังจากขายของได้จะแบ่งค่าแรงให้สมาชิกตามสมควร เฉลี่ยกันไป ครั้งละนิดละน้อย แล้วรอปันผลก้อนใหญ่ตอนสิ้นปี โดยกลุ่มปันผลให้สมาชิกมากถึงร้อยละ 50 ที่เหลือแบ่งเป็นสมทบทุน ร้อยละ 20 ค่าตอบแทนกรรมการ ร้อยละ 20 และสาธารณประโยชน์ร้อยละ 10

“คิดเป็นเงิน หุ้นละ 120 บาท” แม่คำซาวกล่าว ฟังอย่างนี้แล้ว ผมว่าต้องกู้เงินกลุ่มถึงจะคุ้ม

นอกจากสมุนไพรมงแล้ว แม่คำซาวบอกว่า คนบ้านหนองน้ำขุ่นยังรวมตัวกันทำน้ำยาล้างจาน แชมพูสระผม และสบู่ใช้เองด้วย “แล้วอย่างนี้ศูนย์สถิติการตลาดจะขายของได้หรือ” ผมแซว

“ยังมีน้ำปลา ผงชูรส อีกหลายอย่าง” แม่คำซาวตอบ...

คำซาว ตัวกลาง

กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ

สมใจ ชูเกษ

กลุ่มในหมู่บ้านนี้เยอะมาก ผมหันไปถาม
ผู้ใหญ่เสมาว่า แท้จริงแล้วบ้านหนองน้ำขุ่น
มีกลุ่มองค์กรลักษณะนี้มากน้อยแค่ไหน

“บ้านหนองน้ำขุ่นมีทั้งหมด 15 กลุ่ม”

ผู้ใหญ่เสมาตอบ

ดินที่พี่แห้วเลือกให้แล้ว 5 กลุ่ม ไม่ถึง
ผมคงเกิดอาการรักพี่เสียดายน้องเป็นแน่

เก้าอี้ตัวเดิม แต่เปลี่ยนคนอีกแล้ว คราวนี้
เป็น **สมใจ ชูเกษ** ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหนองน้ำขุ่น
สมาชิกกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ

กลุ่มนี้เพิ่งตั้งขึ้นในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา
พี่สมใจเล่าว่า ตั้งขึ้นเพราะเวลานั้นบ้าน
หนองน้ำขุ่นเข้าประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจ

พอเพียงต้นแบบ ระดับจังหวัด และได้รับ
รางวัลรองชนะเลิศ พร้อมเงิน 15,000 บาท
ทางหมู่บ้านจึงนำเงินรางวัลมาจัดศึกษาดูงาน

“เมื่อไปดู ไปเห็น มันก็คิดย้อนกลับมา
ผู้ใหญ่บ้านและแกนนำเห็นว่า ที่ดินแถบ
บ้านเราเสื่อมโทรมเพราะปุ๋ยเคมี เลยอยาก
ปรับปรุงดินให้ดีขึ้น” พี่สมใจย้อนความ

นั้นเป็นที่มาของการรวมกลุ่มชาวบ้าน
43 คน เพื่อร่วมกันทำปุ๋ยหมักชีวภาพไว้
ใช้เอง โดยใช้อาคารซึ่งอยู่บริเวณทางเข้า
หมู่บ้านเป็นสถานที่ทำงาน

ตอนเริ่มต้นนั้น พี่สมใจบอกว่า สมาชิก
ส่วนหนึ่ง 19 คน ช่วยกันลงเงินคนละ 500 บาท

เพื่อนำไปซื้อมูลสัตว์ กากน้ำตาล กากอ้อย และ กากมัน ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ในแต่ละปี กลุ่มรวมตัวกันทำปุ๋ยหนึ่งครั้ง ตอนเดือนมกราคม โดยใช้สูตรปุ๋ยจาก **นิมิตร ทักโลวา** แห่งศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ บ้านนาจัว ตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสม

ส่วนผลของปุ๋ยสูตรนี้ ประกอบด้วย มูลสัตว์ แกลบดำ กากอ้อย โดโลไมต์ น้ำหมักชีวภาพ (น้ำหมักหอยเชอรี่ทำเอง) สารเร่ง พด.1 และรำอ่อนที่ซื้อจากโรงสี เริ่มจากนำมูลสัตว์ แกลบดำ กากอ้อย มากองรวมกัน แล้วผสม โดโลไมต์ 10 กระสอบ กระสอบละ 25 กิโลกรัม สารเร่ง พด.1 (1 ซอง ต่อ 1 ตัน) และ

รำอ่อน รดด้วยน้ำหมักให้หมาด หมักกองทิ้งไว้ 10 วัน โดยกลับกองทุกวัน จนปุ๋ยเย็น จากนั้นทิ้งไว้ 3 วัน จึงตากแบ่งกันไปใช้

“ที่นี่ไม่ได้ปั้นเม็ดหรอกครับ” ผมซัก

“ไม่ปั้น เอาแบบผงไปใช้กัน” พี่สมใจตอบ กองปุ๋ยที่ทำร่วมกัน ครั้งหนึ่งแบ่งกัน

ในหมู่บ้านที่มาช่วยทำ อีกครั้งหนึ่งแบ่งขาย เพื่อเก็บเป็นทุน โดยผู้ใหญ่เสมอมาบอกว่าอยากทำมากกว่านี้ เพื่อขายในวงกว้าง แต่ติดที่ยังไม่มีเครื่องปั้นเม็ด

ตอนนี้ปุ๋ยจากรอบการผลิตที่ผ่านมาหมดแล้ว แลผมผ่นยังตระท่าแบบนี้ เอาเป็นว่าดูหน้าหล่อๆ ของพี่ผู้ช่วยไปก่อนแล้วกัน...

ป่าชุมชนบ้านหนองน้ำขุ่น

นี้อาจเป็นความผิดพลาดอย่างหนึ่งเลย เพราะโปรแกรมเดินป่าเป็นอันต้องยุติ

ที่แห้วบอกว่า โชนบ้านหนองน้ำขุ่น บ้านน้ำปู มีพื้นที่ป่ามาก และชาวบ้านค่อนข้างเข้มแข็ง อย่างป่าชุมชนบ้านหนองน้ำขุ่นนี้ ก็มีทั้งพ่อบุญช่วย ผู้ใหญ่เสมา ตลอดจนแกนนำหมู่บ้านช่วยกันดูแลรักษา

พ่อบุญช่วยกล่าวว่า ป่าชุมชนบ้านหนองน้ำขุ่นมีพื้นที่ทั้งหมด 1,217 ไร่ มีอาณาเขตติดกับ 2 หมู่บ้าน คือบ้านหนองน้ำขุ่น หมู่ที่ 6 และบ้านโนนผางาม หมู่ที่ 11 ลักษณะของป่าเป็นป่าเต็งรัง มีไม้ประดู่ ไม้แดง และไม้เต็งจำนวนมาก ในอดีตคนเฒ่าคนแก่พูดกันไปเรื่อยว่าเป็นพื้นที่สาธารณะ ชาวบ้านพากันบุกกรุกป่า

กระทั่งพ่อบุญช่วยขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้านในปี 2536 และอยากรักษาป่าผืนนี้ไว้

ในเวลานั้น ทางโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เข้ามาในพื้นที่อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู (จัดตั้งเป็นจังหวัดเมื่อปี 2536) ซึ่งอยู่ติดกับอำเภอน้ำโสม พ่อบุญช่วยจึงร่วมกับชาวบ้านจำนวนหนึ่งไปเข้าสังเกตการณ์ จนเจ้าหน้าที่เห็นว่าชาวบ้านกลุ่มนี้มีความสนใจ เลยให้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย

“ตอนประมาณปี 2538 ทาง UNDP ทางบประมาณมาทำโครงการป่าชุมชนบ้านหนองน้ำขุ่น เป็นเงิน 130,000 บาท เงินจำนวนนี้ ชาวบ้านนำมาทำถนนเพื่อเป็น

แนวกันไฟ เงินจำนวนหนึ่งเก็บไว้ให้คณะกรรมการที่ต้องออกลาดตระเวน ดูแลเผ่าระวังไฟป่าช่วงหน้าแล้ง และส่วนหนึ่งนำมาปลูกป่าเสริม เน้นพวกผักหวาน ไม้ที่ชาวบ้านเก็บกินได้” พ่อบุญช่วยอธิบาย

ด้านเจ้าหน้าที่จากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติก็คอยติดตาม ทั้งร่วมเป็นคณะทำงาน และสร้างแรงบันดาลใจให้ชาวบ้าน

แม้จะมีงบประมาณเข้ามาเพียงหนึ่งครั้ง แต่โครงการป่าชุมชนก็ยังยั่งยืนมาจนวันนี้ ปัจจุบันป่าชุมชนบ้านหนองน้ำขุ่นมีคณะกรรมการดูแลรักษาป่า 21 คน ทั้งหมดเป็นคนในชุมชน ดูแลรักษาป่าในฐานะเจ้าของร่วมกัน

“เรามีข้อบังคับหมู่บ้าน 13 ข้อ ว่าด้วยหน้าที่พลเมืองในหมู่บ้าน และข้อที่ 12 เป็นระเบียบว่าด้วยเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งคณะกรรมการสามารถจับ ปรับ โดยมีเพดานค่าปรับต้นละ 2,000 บาท” พ่อบุญช่วยเล่า

เมื่อป่าสมบูรณ์ ชาวบ้านก็มีอาหาร คณะกรรมการดูแลรักษาป่าจึงออกระเบียบปิดป่า ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงกลางเดือนกันยายน ระยะเวลาประมาณ 45 วัน หลังจากชาวบ้านเข้าไปเก็บหน่อไม้ เห็ด และสมุนไพรในช่วงหน้าฝน เพื่อให้ป่าฟื้นฟูตัวเอง และพืชอย่างหน่อไม้ได้แตกกอขยายไป

ขณะที่เดือนมีนาคมถึงเมษายน ซึ่งเป็นฤดูแล้ง คณะกรรมการทั้ง 21 คนจะสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันลาดตระเวนป่า โดยใช้งบประมาณจาก UNDP ที่เหลืออยู่

“ตอนนี้ประชาชนเข้าใจแล้ว เพราะเราทำมานานมาก จนป่าอุดมสมบูรณ์ มีเห็ดโคน เห็ดระโงก เห็ดดิน เห็ดผึ้ง เห็ดถ่าน เห็ดเผาะ ไข่มดแดง ผักหวานป่า หน่อไม้ จะเก็บกินหรือขายก็ได้ทั่วกัน แบ่งกันไปอย่างมกเกิน” พ่อบุญช่วยทิ้งท้าย

ผมมองไปด้านหลัง พบว่าทุกคนยังนั่งกันอยู่เต็ม ทั้งพี่ๆ จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรือศูนย์สถิติการตลาด ทุกคนบอกว่า รอดถ่ายภาพร่วมกัน

“เราทำทุกอย่างเป็นหมู่คณะ” ใครคนหนึ่งพูดขึ้น

ผมเชื่อแล้วว่าหมู่บ้านนี้ พลังการมีส่วนร่วม นั้นเกินร้อย...

สัมภาษณ์ตามวิถีชุมชน 1

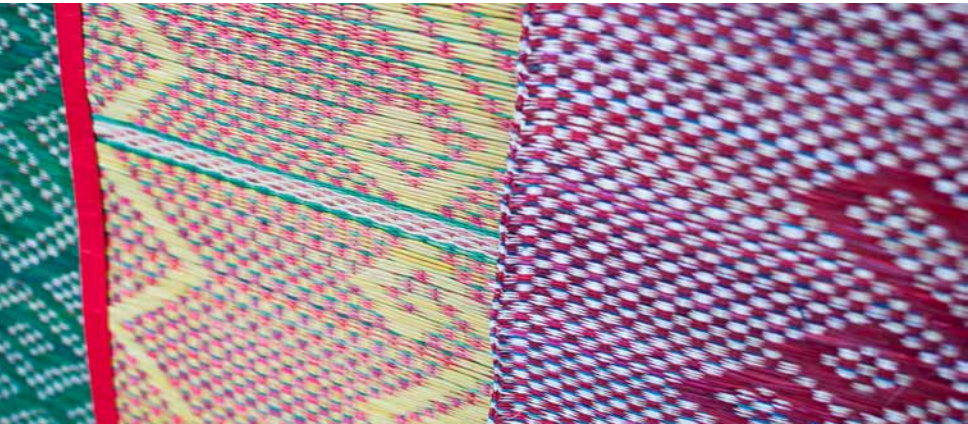
Honest livelihood part I

ฝนหยุดตกแล้ว ขณะที่ฟ้าเริ่มมีดลางทุกที
พี่แหม่วพาผมเดินทางต่อมายังบ้านน้ำปู หมู่ที่ 5
เพื่อมาดูกลุ่มอาชีพเป็นการปิดท้าย..

กลุ่มอาชีพสหกรณ์บ้านน้ำปู่ หมู่ที่ 5

ชาวบ้านเกือบสิบคนมาออกันอยู่ที่บ้านของ เกษร ชัยภูมิ ประธานกลุ่มอาชีพสหกรณ์บ้านน้ำปู และเธอยังเป็นสมาชิกสภา อบต.บ้านหยวกด้วย

ภาษากลางของผมแลดูเป็นปัญหาเล็กน้อยในการสื่อสาร ดีที่ได้พี่หม่อมคอยช่วย ผมว่าภาษาคือสิ่งหนึ่ง ผมชอบภาษาถิ่น พูดไม่ได้หรอก แต่ก็พยายามฟังและจดจำไว้

เรื่องของกลุ่มอาชีพสหกรณ์บ้านน้ำปู เริ่มตั้งแต่ปี 2546 หลังจากคนในกลุ่มออกไปค้าขายนอกพื้นที่ แล้วเห็นว่าถิ่นอื่นมีกลุ่มทอผ้าด้วยความที่บ้านเรือนละแวกนี้ใกล้กัน จึงเริ่มหาแนวทาง และตั้งเป็นกลุ่มขึ้น

ความจริงแล้ว การทอผ้าเป็นภูมิปัญญาประจำบ้าน ทุกครัวเรือนทอทำเป็น แต่ทำใช้กันในครัวเรือน ไม่เคยมีใครมองในมุมเศรษฐกิจ กระทั่งช่วงหลังที่ผ้าทอเริ่มมีมูลค่า

ในปี 2546 พี่เกษรร่วมกับสมาชิกรุ่นบุกเบิกอีกสองคน คือ ดวงแข มั่งไธ้ และ บัวรัก กุลโคตร กระทั่งชักชวนต่อกัน จนในปี 2548 สมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 49 คน เชื่อมโยงกัน

ด้วยกิจกรรมการออม โดยสมาชิกต้องออมเงินเดือนละ 10 บาท แต่กลุ่มขอเก็บเป็นรายปี 120 บาท ขณะเดียวกันสมาชิกต้องซื้อหุ้นหุ้นละ 100 บาท ผมถามพี่เกษรถึงเพดานหุ้น “ไม่มี ซื่อโลด” พี่เกษรกล่าว

นอกจากนี้ กลุ่มยังได้รับความช่วยเหลือจาก อบต.บ้านหยวก เป็นเงิน 30,000 บาท ขณะที่สหกรณ์อำเภอน้ำโสม มอบให้อีก 40,000 บาท และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) มอบให้อีก 40,000 บาท เงินช่วยเหลือเหล่านี้มาในวาระต่างๆ กัน แต่พี่เกษรจำไม่ได้เสียแล้วว่ามาปีไหนกันแน่

จำนวนเงินที่รวมอยู่ในกลุ่ม จัดสรรให้สมาชิกกู้ยืมไปทอผ้า คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน ปลอยกู้ต้นปี ไปคืนเอาปลายปี ในช่วงเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม

“เปิดให้คืนเดือนพฤศจิกายนก่อน เพราะในหมู่บ้านเรามีกองทุน มีกลุ่มอาชีพมาก แล้วกรรมการก็ช้หน้ากัน เลยเปิดคืนก่อนสักเดือน แต่คนไม่พร้อมก็มาเดือนธันวาคมได้” พี่เกษรอธิบาย

สุภาพร วงศ์ศรี

อย่างที่ผมเข้าใจไม่มีผิด สมาชิกทั้งหมดไม่ได้ทอผ้ากันทุกคน ใครใครทอ ก็ทอ แล้วมาขายรวมกันที่กลุ่ม โดยกลุ่มจะบวกราคาขายเพิ่ม 20 บาท

กลุ่มเน้นทอผ้าจากฝ้ายเป็นหลัก แต่ช่วงหลังมีด้ายซีทวงเข้ามาด้วย โดยฝ้ายสุภาพร วงศ์ศิริ นักพัฒนาชุมชน อบต. บ้านหยวก ไปซื้อมาให้ เพราะต้องเดินทางเข้าเมืองอยู่เป็นประจำ ได้มาแล้วก็ทำการย้อมสีธรรมชาติ

กลุ่มตั้งเตาย้อมไว้รอผม จนสีในกะละมังเจือจางด้วยฤทธิ์ฝน วัตถุดิบที่กลุ่มใช้คือมะเกลือ ซึ่งได้สีจากทั้งเปลือก ผล และใบ แล้วยังมีต้นมะพร้าว แก่นคูน ต้นแสงคำ ต้นฝาง สีอ่อนหรือเข้มขึ้นกับปริมาณที่ใช้ นอกจากนี้ กลุ่มยังย้อมสีเคมีด้วย

ผลิตภัณฑ์ที่คลอดอกสุดตลาด หลัก ๆ คือ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าถุง ลวดลายมีทั้งลายขีดพื้นฐาน ลายสายฝน ลายน้ำไหล และลายลูกแก้ว อย่างผ้าคลุมไหล่ ความกว้าง 85 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร ถ้าย้อมสีธรรมชาติ ราคา 399 บาท แต่ถ้าย้อมสีเคมีราคาอยู่ที่ 299 บาทเท่านั้น ส่วนผ้าพันคอ ความกว้าง 50 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร แล้วยังมีเสื้ออกเป็นสินค้าเสริม

กลุ่มนี้ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ มชช. และเคยส่งผลิตภัณฑ์เสื้ออกเข้ารับการคัดสรร OTOP ในปี 2553 ได้รับการคัดสรรระดับ 3 ดาว ต่อมาในปี 2559 ส่งผ้าฝ้ายทอมือลายขีดพื้นฐาน ได้รับการคัดสรรระดับ 4 ดาว

สินค้าส่วนใหญ่มีแม่ค้ามารับไป ขายดีในช่วงเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เพราะลูกค้ากลับมาซื้อ ผมถามที่เกษรเรื่องเงินปันผลทำให้เธอต้องลำบากไปหยิบสมุดบันทึกบนบ้าน

“ถ้าไรในแต่ละปี จัดสรรเป็นปันผลหุ้น ร้อยละ 25 ค่าตอบแทนกรรมการ ร้อยละ 20 สมทบกองทุน ร้อยละ 20 ทุนดำเนินงาน ร้อยละ 20 ทุนสวัสดิการ ร้อยละ 15” ที่เกษรแจกแจง

“ทุนสวัสดิการนี้ช่วยเหลือกรณีสมาชิกเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตหรือเปลา่ครับ” ผมถาม

คำตอบที่ได้กลับกลายเป็นว่า กลุ่มตั้งทุนสวัสดิการเป็นเงินสำรองจ่ายตามสมควร แต่กรณีเสียชีวิต กลุ่มเรียกเก็บสมาชิกอยู่แล้ว คนละ 100 บาท โดยทุกวันนี้มีสมาชิก 51 คน

นอกจากนี้ ที่เกษรเสริมว่า หากสมาชิกที่เสียชีวิตเป็นผู้สูงอายุ และเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จะได้อีกกองหนึ่งด้วย โดยเริ่มต้นมา 5 ปีแล้ว ได้รับเงินตั้งต้น 3,000 บาท จากผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีฐานะ ซึ่งต้องการสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุ เมื่อผู้สูงอายุเสียชีวิต ชมรมจะเก็บเงินกันคนละ 100 บาท เวลานี้มีสมาชิก 90 คน จากบ้านน้ำปูและบ้านหนองน้ำขุ่น

ผมคว่ำกัล้องเตรียมถ้ายูบ ที่เกษรแสดงอาการตกใจ เธอบอกว่าขอไปเปลี่ยนชุดและเติมหน้าก่อน สมาชิกกลุ่มหัวเราะขึ้นพร้อมกัน ผมไม่ว่าอะไร รอได้อยู่แล้ว ระหว่างรอก็ดูที่ๆ ย้อมสีจากเปลือกไม้มะเกลือไปพราง กระทั่งที่เกษรกลับมาเรียกเสียงฮือฮาจากเหล่าสมาชิก ผมจึงต้องกลับไปทำหน้าที่...

ซากโบราณและประเพณี

Ancient site & Tradition

เมื่อคืนผมกลับเข้าโฮมสเตย์ตอนค่ำ กินข้าว และพูดคุยกับ คำบง อินทศิลา เจ้าบ้านโฮมสเตย์ คุยกันได้พักหนึ่งผมก็ขอตัวไปพัก เพราะค่อนข้างล้า กลางดึกฝนตกหนัก เสียงฝนกระทบหลังคาพาให้ตื่นขึ้น แต่ทำอะไรชาผมไม่ได้มาก เพราะหลับต่อแทบในทันใด เช้ามาตื่นสายอีก กับข้าวกับปลา ดั่งโต๊ะ กินยังไม่ทันเสร็จ พี่สุภาพร นักพัฒนาชุมชน ก็เดินเข้ามาทักทาย เช้านี้ที่แห้วผากมารับผมลงพื้นที่ แล้วเดี๋ยวสายๆ ให้ตามไปสมทบในขบวนแห่ขงไฟ...

วัดป่าเทพนิมิตตา

พระอาจารย์บุญหนา

รอบรู้ วาดวงษ์

เหมือนว่าเราหลงทาง หลังคาวัดป่าเทพนิมิตตาอยู่ลิบๆ แต่เส้นทางที่เราผ่าน โฉนดจริงไกลห่างไปทุกที พี่สุภาพรโทรศัพท์ถามทางผู้ใหญ่บ้าน เราเลี้ยวมาผิดทาง แต่เข้านี้ไม่ได้รีบไปไหน

ไม่นานนัก เรามาถึงวัดป่าเทพนิมิตตา ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านโนนสูง หมู่ที่ 9 ความจริงแล้วที่นี่เป็นสำนักสงฆ์ แต่ผู้คนเรียกติดปากกันว่าวัด และวันนี้ก็มีพุทธศาสนิกชนขึ้นมาทำบุญกัน

ศาลาการเปรียญตั้งรับเป็นฉากหน้า เป็นศูนย์รวมของทุกสิ่งเกี่ยวกับที่นี่ ผมพบกับ **รอบรู้ วาดวงษ์** ผู้ใหญ่บ้านโนนสูง และ **ล้วนบ้านภูมิ** ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน พื้นที่วัดแห่งนี้ผ่านเรื่องราวมากมาย

ผู้ใหญ่รอบรู้เล่าว่า วัดแห่งนี้ตั้งมานานแล้ว รกร้างไปหลายครั้งในหลายช่วงเวลา พระสงฆ์ส่วนใหญ่เข้ามาจำพรรษาและนำสิ่งของมีค่าออกไป กระทั่ง **พระอาจารย์บุญหนา** พระสงฆ์ที่อุทิศค่าจากอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เข้ามาจำพรรษาในราวปี 2554 และปีถัดมาก็มีการวางศิลาฤกษ์ศาลาการเปรียญ หลังที่เรานั่งคุยกันอยู่ พระอาจารย์เป็นพระสงฆ์รูปเดียวที่ประจำอยู่ที่นี่ ตอนนี้อยู่กำลังฉันทัดดาหารเข้า

พื้นที่แถบนี้ปรากฏซากของโบสถ์เก่าที่ผูกพัน เหลือเพียงก้อนอิฐกองกระจัดกระจาย ทางนายอำเภอ นำโสมจึงเข้ามาตรวจสอบ และประสานไปยังกรมศิลปากรให้มาทำการศึกษา

พ่อล้นบอกกับผมว่า บริเวณซากโบสถ์
มักมีชาวบ้าน ร้างทรง ลักลอบเข้ามาขุดหา
วัตถุโบราณ แต่เอาไปแล้วก็อยู่ไม่เป็นสุข
ต้องเอามาคืน ต่อมาพระสงฆ์และชาวบ้าน
จึงช่วยกันนำไปเก็บล็อกไว้ในตู้

พ่อล้นเปิดตู้ให้ผมดู ส่วนใหญ่เป็น
เครื่องใช้โบราณ ทั้งแจกัน โห่ หินผญา มีด
ดาบ และยังมีพระพุทธรูปด้วย

“ชาวบ้านมาทำอะไรแถวนี้ ก็มักเจอ แต่
คนที่รู้จะทิ้งเอาไว้ ไม่ไปยุ่ง เพราะเป็นที่พูด
ต่อกันว่า เก็บไปไม่ดี” พ่อล้นกล่าว

สิ่งเหล่านี้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่
ควรค่าแก่การอนุรักษ์ รอให้หัวเรือใหญ่เข้ามา
ศึกษาอย่างจริงจัง

ตอนนั้นพระอาจารย์บุญหนาฉันทตาทหาร
เข้าเรียบริ้อยแล้ว ท่านจึงพาผมเดินดูซากโบสถ์

ส่วนฐานเหมือนอยู่ลึกจากพื้นดินลงไปอีก
สักสองเมตร ที่เหลืออยู่ด้านบนเป็นเพียง
ก้อนอิฐวางไม่ได้รูป พระอาจารย์บุญหนา
บอกว่า เป็นเพราะชาวบ้านมาขุดหาของ
ที่ฝังอยู่ข้างใต้ ตอนนี้ได้แต่รอความชัดเจน
จากการศึกษา

ผมเดินดูรอบฐาน ขณะเดียวกันก็พยายาม
ค้นหาข้อมูลผ่านสมาร์ตโฟน แต่มีเรื่องราว
ให้ติดตามน้อยมาก ทั้งหมดเป็นข่าวเกี่ยวกับการ
ลักลอบขุด และความแปลกประหลาด
ของผลสืบเนื่อง

อย่างน้อยในมุมหนึ่ง ถือเป็นเรื่องดีที่
ชาวบ้านมีที่ยึดเหนี่ยว และมีพระสงฆ์ผู้เป็น
นาบุญ ขณะที่ชิ้นส่วนเรื่องราวค่อยๆ ปะติด
ปะต่อ ไม่ช้านานเราคงได้รู้ประวัติศาสตร์
ของที่นี่แห่งนี้มากขึ้น...

บุญบังไฟ

ขบวนบังไฟยังเคลื่อนตัวมาไม่ถึง ออบต. บ้านหยวก ชาวบ้านมายืนออกกันสองฝั่งถนน หลายคนรอดูญาติพี่น้อง บุตรหลาน ที่ร่วมอยู่ในขบวน นี่เป็นครั้งแรกที่ผมได้ร่วมในงานแห่บุญบังไฟ

ผมถ่ายรูปเด็กน้อยในอ้อมแขนของแม่ถ่ายรูปคนที่เข้านำตั้งแต่ยังไม่เห็นหัวขบวนเสียงเพลงกระหึ่ม นี่คือการสนุกสนานตามวิถี

บุญบังไฟเป็นประเพณีของภาคอีสานที่มาคร่ำๆ ว่ากันว่ามีนิทานพื้นบ้านของภาคอีสานเรื่องพระยากันคาค เรื่องผาแดงนางไอ่ นิทานกล่าวถึงงานบุญบังไฟชาวบ้านจัดขึ้นเพื่อบูชาพระยาแถน หรือวัสสกาลเทพบุตร โดยชาวบ้านเชื่อว่าพระยาแถนโปรดปรานไฟ

และมีหน้าที่ดูแลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล หากหมู่บ้านใดไม่จัดบุญบังไฟบูชา ฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล และอาจก่อให้เกิดภัยพิบัติกับหมู่บ้านได้

ไม่ว่าถิ่นใดในภูมิภาคนี้ งานบุญบังไฟนับเป็นงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ผู้คนสนุกสนานกันเต็มที่ เอาฤกษ์เอาชัยก่อนเข้าสู่ฤดูทำนา นอกจากภาคอีสานแล้ว ผมยังเห็นงานบุญบังไฟในพื้นที่ภาคกลางบางแห่งด้วย ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ชาวอิสานย้ายเข้าไปตั้งรกรากเป็นจำนวนมาก

หัวขบวนใกล้เข้ามาแล้ว พลันเห็นใครคนหนึ่งหน้าคุ้นๆ เอาสีเขียนหน้าเขียนตา ก้ำกึ่งระหว่างนากลัวกับตลก ก็ว่าทำไม่ได้

ไปรับผม ที่แห้วมาร่วมในขบวนบั้งไฟ แต่เป็นขบวนรณรงค์ให้ผู้คนเห็นโทษของบุหรี่และสุรา โดยร่วมกับพี่ๆ อีกสองคนที่ผมไม่รู้จัก เดินนำขบวนเด็กนักเรียนมา ที่แห้วบอกว่านี่เป็นการสร้างความตระหนักในทางหนึ่ง หมู่เทศบาลนี้ ต้องดูเป็นตัวอย่าง

ขบวนแรกเป็นเหล่านางงามสวมใส่ผ้าถุงถือป้าย ต่อด้วยชุดนางรำ ชุดผ้าถุงพื้นบ้าน และเลื้อยหลากสีสัน ทั้งเขียว เหลือง แดง คอยรำเป็นจังหวะรับกับเสียงเพลงหมอลำนั่นดัง มีโฆษกคอยพากย์กำกับเพิ่มความครื้นเครง

จากขบวนนางรำ ถึงคราวของขบวนบั้งไฟ ทุกคนจัดเต็มทั้งเสื้อผ้าหน้าผม พญานาคกริยามาหลากหลายรูปแบบ บางขบวนเป็นม้า

แต่ละขบวนมีคนแต่งกายคล้ายพญาแถนบ้าง ขบวนด้วยนางสนม เรียกเสียงฮือฮาจากผู้ชม

ชุดสุดท้ายเป็นชุดรณรงค์ของเด็กนักเรียน เมื่อการเดินขบวนจบลง ทุกคนไปรวมกันที่ อบต.บ้านหยวก เพื่อร่วมพิธีเปิดงาน ในงานมีการแสดงของนางรำอีกหลายเพลง สนุกสนานกันไปตามเรื่องราว ชาวบ้านถือกลองไล่ตามถ่ายคนใกล้ชิด ผมว่าน่ารักดี

พิธีเสร็จราวเที่ยงวัน ผู้คนกินข้าวแล้ว แยกย้ายกลับ ขณะที่บั้งไฟถูกเคลื่อนไปยังด้านหลังเพื่อจุดบูชาพญาแถน ตอนนั้นฟ้าเริ่มครึ้ม ปีนึงจุดบั้งไฟพอเป็นพิธี ไม่ต้องลุ้นฟ้าลั่นฝนกันแล้ว พญาแถนจัดให้ตั้งแต่เดือนมีนาคมโน้นเลย...

การศึกษา 'วิชาชีวิต'

Live & Learn

ฝนตกปรอยๆ ตอนที่ผมกินข้าวเสร็จ
พี่แหม่วไม่ทันลบน้ำลอบตา ก็พามลงพื้นที่ต่อ
สปีริตแรงกล้าปานนั้น แถมจุดต่อไปยังเป็น
โรงเรียน คงได้สนุกกับการล่อเด็กๆ ต่อ...

โรงเรียนบ้านทุ่งทอง

ผมมาถึงโรงเรียนบ้านทุ่งทอง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านแท่น หมู่ที่ 10 ที่นี่เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ตอนนี้เด็กๆ ยังอยู่ในช่วงพักกลางวัน พี่หม่อมจะเรียกความสนใจจากเด็กๆ ได้มาก ผมได้ยินเสียงหัวเราะในทุกจังหวะก้าว

ใครคนหนึ่งเดินเข้ามาหา พี่หม่อมแนะนำให้ผมรู้จักกับ **ดารุณี อัครเทพ** ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งทอง ฝนยังตกบางๆ ผอ.ดารุณีเชิญผมเข้าไปในห้องพักครู

โรงเรียนบ้านทุ่งทองเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของ สพฐ. สอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1-2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ผอ.ดารุณีเล่าว่า ปีการศึกษา 2560 มีครู 8 คน นักเรียน 138 คน เพิ่งเปิดเทอมมาได้หนึ่งสัปดาห์ จำนวนนักเรียนเริ่มนิ่งแล้ว โดยในจำนวนนี้มีเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้

10 กว่าคน บกพร่องในที่นี้เป็นเรื่องของพัฒนาการล่าช้า หรือสมาธิสั้น ทางโรงเรียนให้เด็กเหล่านี้เรียนร่วมกับเพื่อน โดยมีครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

บ้านหอยกมีตั้ง 17 หมู่บ้าน โรงเรียนบ้านทุ่งทองรองรับเด็กจากบ้านแท่น หมู่ที่ 10 และบ้านทุ่ง หมู่ที่ 3 แต่ในบางปีอาจมีเด็กจากบ้านจำปาทองน้อย หมู่ที่ 16 มาเข้าเรียนที่นี่ด้วย

ส่วนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรนั้นเป็นโครงการของกรมอนามัย ประกอบด้วย 19 ตำบล และแต่ละตำบลยังแยกย่อยออกไปอีก ผอ.ดารุณีบอกว่า ถ้าพูดถึงเกณฑ์แต่ละตัว คงจะว่ากันไม่หมด ผมเลยตอบไปว่า ภาพรวมก็น่าจะเพียงพอ หรือปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนบ้านทุ่งทองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร

ดร.ฉวี อัครเทพ

ผอ.ดร.ฉวีจึงค่อยๆ อธิบายถึงสิ่งที่โรงเรียนบ้านทุ่งทองได้ดำเนินการ โดยอยู่บนพื้นฐานของ 4 แนวคิด คือ 1) สิ่งแวดล้อมสดใส 2) โรงอาหารสะอาดปลอดภัย 3) สุขาน่าใช้ และ 4) เด็กไทยพันธุ์ดี

ในเรื่องสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนพยายามปรับภูมิทัศน์ตั้งแต่ทางเข้าจนมาถึงอาคารเรียน โดยมีป้ายบอกชัดเจน เข้าหนึ่งทางออกหนึ่งทาง สนามเด็กเล่นต้องเรียบร้อย ตัดหญ้าเสมอ แต่ตอนนี้เพิ่งเปิดเทอม และเป็นปีที่ฝนมาเร็ว หญ้าจึงยาวเป็นพิเศษ ถึงตรงนี้ผอ.ดร.ฉวีหันไปหาพี่เหม่ว เพื่อขอความช่วยเหลือจาก อบต.บ้านหยวก ด้วยโรงเรียนมีงบประมาณจำกัดจ้าเขี่ย

“ตอนนี้ครูและนักเรียนช่วยกันตัดหญ้าเพิ่งตัดไปก่อนเปิดเทอม แต่ปลายเดือนนี้คงต้องตัดอีก” ครูดร.ฉวีกล่าว

สำหรับห้องเรียน ต้องสะอาด มีแสงพอเหมาะ ที่นั่งมั่นคง ปลอดภัย พัฒลมพदानปรับเป็นพัฒลมติดผนัง และสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียน ด้วยการจัดเวรทำความสะอาด

ขณะที่โรงอาหารต้องปลอดโปร่ง โล่งสะอาด ที่นั่งแข็งแรง ด้วยงานซามเป็นภาคสแตนเลส นักเรียนทุกคนต้องมีแก้วน้ำ ซ้อนล้อม เป็นของตัวเอง ส่วนเมนูอาหาร ต้องมีผัก ไข่ เนื้อ อาหารทะเล ครบตามสัดส่วนตามที่คณะครูได้เข้าอบรมกับกรมอนามัย

“อาหารทะเล” ผมทวน

“ของบ้านเราเป็นปลาหู วัตถุดิบครูไปซื้อแล้วขอชาวบ้านมาช่วยทำอาหาร ส่วนน้ำดื่มเป็นน้ำกรองพร้อมกด และมี 2 หัวกดขึ้นไป” ผอ.ดร.ฉวีขยายความเสียสละเอียด

ส่วนห้องสุขาของที่นี่ มีทั้งหมด 8 ห้อง แบ่งเป็นของผู้หญิง 4 ห้อง และผู้ชาย 4 ห้อง

และมีห้องพิเศษที่ใส่โถสุขภัณฑ์แบบนั่ง สำหรับเด็กที่มีสภาพร่างกายไม่ปกติ ขณะนี้อ่างล้างมืออยู่ด้านหน้าของห้องน้ำ

สุดท้ายคือเรื่องเด็กไทยฟันดี ครูจะสร้างนิสัยให้เด็กแปรงฟันทุกวันหลังอาหารเที่ยง โดยทุกคนมีบันทึกการแปรงฟันประจำตัว และในแต่ละปี รพ.สต.บ้านห้วยก และโรงพยาบาลน้ำโสม จะเข้ามาดูแลสุขภาพฟันและสุขภาพร่างกายของนักเรียน

“ในส่วนของฟัน เด็กๆ มีละครปาฐนาฏ ที่คอยเชิญชวน กระตุ้น รุน่้อง หรือเพื่อน ให้แปรงฟันเป็นประจำ” ผอ.ดารุณีเล่า

การทำงานร่วมกันของทั้งครูและนักเรียน ทำให้ที่นี่ได้รับคัดเลือกจากกรมอนามัยให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ในปี 2558 หลังจากที่ เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองมา 2 ปีติดต่อกัน (2556 และ 2557)

ผอ.ดารุณินำผมเดินชมทุกส่วนตามที่เล่ามา เธอกล่าวว่า ระดับเพชรถือเป็นจุดสูงสุดตามเกณฑ์ของกรมอนามัย ถ้าไม่มองกันถึงเรื่องเกียรติยศ การส่งเสริมสุขภาพเป็นงานที่ทุกโรงเรียนต้องทำ เกียรติยศเป็นแค่ผลที่ตามมา เป็นกำลังใจให้ทำต่อ และตอนนี้กำลังต่อยอดสู่โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ และโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน

นอกจากนี้ ผอ.ดารุณีมองว่า ประชาญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นักเรียน

ควรรู้ มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติ โดยจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ มีทั้งฐานเพาะเห็ด ฐานปลูกผักสวนครัว ฐานคุณธรรม และฐานห้องสมุด กิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ตามนโยบายรัฐบาล

“ในวันจันทร์ เน้นทักษะการคิด วันอังคาร กิจกรรมคุณธรรม สวดมนต์ นั่งสมาธิ วันพุธ เป็นกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี วันพฤหัสบดี เป็นเรื่องทักษะอาชีพ ทั้งการเพาะเห็ด ปลูกผักสวนครัว งานหัตถกรรม ทำอาหาร วันศุกร์ เป็นกิจกรรมกีฬา ร้องเล่น เต้นเพื่อสุขภาพ” ผอ.ดารุณีแจกแจง

ผมมาหยุดที่อาคารเรียนชั้นสอง เป็นห้องประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเด็ก ๆ สวมชุดพื้นเมือง เสื้อผ้าฝ้ายสีสด และผ้าถุงสำหรับเด็กผู้หญิง ส่วนเด็กผู้ชายใส่กางเกงนักเรียน ผอ.ดารุณีบอกให้พวกเขาหยิบตะกร้าอุปกรณ์มาอวดภายในมีแก้วน้ำ ซ้อน ส้อม และแปรงสีฟัน ทุกคนหัวเราะคิกคัก ก็ที่แห้วเล่นใหญ่ขนาดนี้

ผอ.ดารุณีเดินมาส่งผมกับพี่แห้วที่รถพี่แห้วรับปากว่าจะบอกทาง อบต.บ้านห้วยก ให้ส่งคนมาช่วยตัดหญ้า นับเป็นเรื่องน่ายินดี ผมมองไปทางถนนฝั่งขาออกจากโรงเรียน เห็นต้นยางพาราเรียงรายอยู่ราวสองงาน เป็นส่วนผสมที่ดูแปลกตา...

โรงเรียนบ้านท่าลี่

(สองจากซ้าย) ชรวาภูมิ สิงห์แดง, ทิวา หอมสวาสดี, พาฝัน พระเห็นสร (ตามลำดับ)

จากโรงเรียนบ้านทุ่งทอง สูโรงเรียนบ้านท่าลี่ ซึ่งอยู่ห่างกันไม่ไกลเท่าไรนัก

คณะครูเพิ่งกลับจากการไปร่วมงานบุญบังไฟที่ อบต.บ้านหยวก ผมจดจำบรรยากาศแบบนี้ได้ วันไหนที่โรงเรียนมีกิจกรรม วันนั้นเราแทบไม่ได้เรียนหนังสือ นั่งคุยกัน เล่นกัน นี่ก็ผ่านมาเป็นสิบปีแล้ว

พี่แห้วนำผมเข้าไปในห้องประชุม คณะครูรอกันอยู่ที่นั่น ผมนั่งลงที่โต๊ะประชุม หัวโต๊ะคือ ทิวา หอมสวาสดี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าลี่ และยังมีครูอีกสองท่าน ชรวาภูมิ สิงห์แดง กับพาฝัน พระเห็นสร มาร่วมพูดคุยกัน

โรงเรียนบ้านท่าลี่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส สอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1-2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ผอ.ทิวาบอกว่า ที่นี่มีครูทั้งหมด 16 คน ในปีการศึกษานี้มีนักเรียนทั้งหมด 214 คน ส่วนใหญ่มาจากบ้านท่าลี่ หมู่ที่ 4 บ้านท่าลี่น้อย หมู่ที่ 13 บ้านทุ่ง หมู่ที่ 3 และบ้านแท่น หมู่ที่ 10

“เราเป็นโรงเรียนขยายโอกาส เด็กที่จบจากโรงเรียนบ้านทุ่งทอง ส่วนหนึ่งก็มาเข้าเรียน

กับเรา เพราะอยู่ไม่ไกลกัน” ผอ.ทิวากล่าว

ที่นี่เป็นโรงเรียนในมูลนิธิยุวศิกิรคุณ ซึ่งขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็น 3 ศูนย์ คือ ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา และศูนย์โรงเรียนคุณธรรม โดยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี เป็นผู้คัดเลือกโรงเรียนบ้านท่าลี่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม ในปี 2557

โรงเรียนบ้านท่าลี่จัดเป็นรุ่นที่ 3 ที่เข้าร่วมกับศูนย์โรงเรียนคุณธรรม คณะครูได้รับโอกาสเข้าร่วมอบรมในสถานที่ต่างๆ หลายครั้ง รวมถึงมีคณะนิเทศจากศูนย์องค์กรคุณธรรม เข้ามาอบรม ทำกิจกรรมร่วมกับคณะครู และนักเรียน จนนำมาสู่การออกแบบโครงการของนักเรียน

“โครงการนี้ เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกันของเด็ก จนกระทั่งพัฒนาสู่แนวทางปฏิบัติ เช่น นักเรียนสังเกตเห็นว่า เพื่อนเดินกลับบ้านไม่มีระเบียบ ส่งผลต่อทั้งภาพลักษณ์ รวมถึงความปลอดภัย จากนั้นจึงเกิดรูปแบบ จัดเวรรับผิดชอบรุ่นน้อง แบ่งเป็นกลุ่มย่อย เดินแถวกันกลับบ้าน” ครูชรวาภูมิอธิบาย

นักเรียนพัฒนาโครงการออกมาทั้งหมด 6 โครงการ โดยแบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่มตามเวรประจำวัน แต่ละกลุ่มรับผิดชอบโครงการของตัวเอง โดยเวรวันจันทร์ รับผิดชอบโครงการห้องน้ำสะอาด แบ่งหน้าที่กันดูแลรวมถึงประชาสัมพันธ์การใช้และดูแลรักษาห้องน้ำตอนกิจกรรมเช้าแถว

ส่วนเวรวันอังคาร โครงการแต่งกายดีมีสุขภาพชน เน้นการสร้างบุคลิกต้นแบบ เพื่อให้เป็นตัวอย่าง วันพุธ โครงการธนาคารขยะ นักเรียนจะเปิดรับซื้อขยะตอนเช้าก่อนเข้าแถว และตอนเที่ยง พร้อมทั้งจัดบันทึกปริมาณ

“ซื้อขายในนามห้องเรียน เงินที่ได้มาห้องเรียนนั้นจะเก็บไว้ทำกิจกรรมวันเด็ก” ครูพาฝันเสริม

วันพฤหัสบดี โครงการยิ้มสยาม ไหว้งามถามไถ่ โดยนักเรียนผู้รับผิดชอบจะเป็นแกนนำพาเพื่อนไหว้ ทำความเคารพกันและกัน ส่วนวันศุกร์ เป็นโครงการเดินสวาย ด้วยตัวเรา

“อันนี้คือที่เสิร์ฟไปแล้ว พี่ถือธงสี รับน้องมาจากบ้าน และพากลับ” ครูพาฝันบอก

อีกโครงการหนึ่ง คือธนาคารโรงเรียน ซึ่งทำร่วมกับ ธ.ก.ส.อำเภอหน้าโสม

“ทาง ธ.ก.ส.เข้ามาวางระบบให้เรา และ

สอนให้นักเรียนใช้ หลังจากนั้นเขาถ่ายทอดกันเอง โดยเปิดรับฝากเงินทุกวันตอนเที่ยง นักเรียนทุกคนจะมีสมุดคู่มือของตัวเอง และในวันศุกร์ หลังลงบันทึกแล้ว อาจจะเป็นครูหรือเจ้าหน้าที่ อบต.บ้านห้วยก ช่วยนำเงินไปฝากที่ ธ.ก.ส.อำเภอหน้าโสม” ครูพาฝันเล่า อย่างน้อยก็ทำให้นักเรียนได้ฝึกนิสัยการออม ส่วนดอกเบี้ยยังไม่ได้จัดสรรทำกิจกรรม เพราะธนาคารโรงเรียนเพิ่งเริ่มเมื่อภาคการศึกษาที่ผ่านมา

“นักเรียนมีเงินฝากแสนกว่าบาท” ครูพาฝันไม่ลืมที่จะอวดความสำเร็จ

นอกจากนี้ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรมเข้ามาเยี่ยมโรงเรียนบ้านท่าลี่ภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ผอ.ทิวาเล่าว่า โรงเรียนบ้านท่าลี่ได้รับเหรียญทองในการแข่งขันโครงการคุณธรรมประจำปี 2558 และ 2559 จนศูนย์โรงเรียนคุณธรรมขอให้ที่นี้ขยายเครือข่ายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ผอ.ทิวาและคณะครูให้เกียรติพาผมเดินชมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งยังชวนผมกับพี่แห้วกินข้าวร่วมกัน แต่ติดที่ว่า มีกับข้าวที่ อบต.บ้านห้วยกรออยู่แล้ว...

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหยวก

ก่อนกินมือกลางวัน พี่แห้วพาผมมาที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหยวก เป็นการเดินทางที่ไกลมาก เพราะที่นี้อยู่ติดกับสำนักงาน อบต. บ้านหยวก ด้านหลังศูนย์มีประตุน้อยเชื่อมกันอยู่ เมื่อไปถึง **ว่าที่ร้อยตรีจิรภัทร คุณชานักวิชาการศึกษา** อบต.บ้านหยวก มารออยู่ก่อนแล้ว สมทบด้วยคณะครู ที่จิรภัทรแนะนำให้ผมรู้จักกับ **ภาวิณี โยธาทูล ครูผู้ดูแลเด็ก** และรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้

หลบความซุกซนในห้องเรียนมานั่งคุยที่ห้องสมุด พื้นที่ตำบลบ้านหยวกมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถึง 4 แห่ง ที่จิรภัทรบอกว่า อบต. บ้านหยวกจัดตั้งศูนย์แห่งนี้ขึ้นในปี 2548 โดยดึงเด็กจากศูนย์ในละแวกนี้มารวมไว้ที่นี่ และเวลานี้ อบต.บ้านหยวกยังอยากรวมบางศูนย์เข้าด้วยกันอีก เพื่อรวมทรัพยากรไปไว้ในจุดเดียว ช่วยให้ดูแลได้ทั่วถึง

“แต่ถ้ารวมเป็นศูนย์เดียวแบบหลายห้องถิ่นคงยาก เพราะที่นี้มีโซนบ้านที่ค่อนข้างไกล จะเป็นภาระของผู้ปกครอง” ที่จิรภัทรกล่าว

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหยวกนี้เป็นศูนย์ใหญ่ รองรับเด็กจาก 7 หมู่บ้าน คือ บ้านหยวก หมู่ที่ 1 บ้านหยวกน้อย หมู่ที่ 2

บ้านโนนสูง หมู่ที่ 9 บ้านหยวกใหม่ หมู่ที่ 14 บ้านโนนสูงใหม่ หมู่ที่ 15 บ้านจำปาทองน้อย หมู่ที่ 16 และบ้านหยวกใหม่ หมู่ที่ 17 โดยแบ่งเป็น 5 ห้องเรียน คือเด็กอายุ 2 ปี 2 ห้อง อายุ 3 ปี 2 ห้อง และอายุ 4 ปี 1 ห้อง มีเด็กเข้าเรียนเฉลี่ยปีละ 70 คน แต่ปี 2560 นี้มี 75 คน ส่วนครูผู้ดูแลมีทั้งหมด 6 คน แต่ตอนนี้เหลือ 5 คน เพราะคนหนึ่งลาคลอดอยู่ เรียกว่าดูแลกันคนละ 1 ห้องพอดี

ศูนย์เพิ่งเปิดภาคการศึกษาใหม่ได้ 2 สัปดาห์ เด็กใหม่วัย 2 ปียังไม่คุ้นชิน จึงได้ยินเสียงกระจองอแงเป็นระยะ ผมมองออกไปเห็นแต่ละห้องมีชื่อเป็นดอกไม้ อย่างห้องทิวลิป ห้องทานตะวัน

ครูภาวิณีเล่าว่า ตอนเช้าประมาณ 7.30 น. ผู้ปกครองพาเด็กมาส่ง พอ 15.00 น. จึงมารับกลับ โดยเด็กจะมีชุดประจำวัน วันจันทร์สวมชุดนักเรียน วันอังคารเป็นเสื้อลายพื้นเมือง วันพุธเป็นชุดกีฬา วันพฤหัสบดีเป็นเสื้อสีส้ม และวันศุกร์เป็นชุดนักเรียน ขณะที่การเรียนการสอนใช้หลักสูตรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(สองจากซ้าย) ภาวามี โยธาภัก
(สามจากซ้าย) ว่าที่ร้อยตรี จิรภัทร คุณชา

“สื่อการสอนส่วนใหญ่ ครูผู้สอนจะเป็นคนทำ เพื่อสอดแทรกเข้าไป อีกทั้งเป็นตัวช่วยในการทำงานของครูด้วย” ครูภาวีนีกกล่าว

ที่จิรภัทรเสริมให้ว่า จุดเด่นอีกเรื่องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยวก คือการปรับเอาอัตลักษณ์ของชุมชนมาสู่การเรียนรู้

“ชุมชนเราเป็นชุมชนเกษตรกรรม ที่นี้จึงสอดแทรกเรื่องการปลูกพืช โดยมีแหล่งเรียนรู้ศูนย์สมุนไพรอยุในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชักชวนผู้ปกครองมาช่วยปลูก ให้เด็กได้เรียนรู้ที่เด่นๆ เป็นนวัตกรรม คือหลุมอาหาร เช่น หลุมส้มตำ เราขุดหลุมและในหลุมปลูกพืชที่ทำส้มตำไว้ เด็กก็จะรู้จักพืชผักทีละอย่าง กระทั่งมาประกอบรวมกันเป็นอาหารจานหนึ่ง นอกจากหลุมส้มตำ ยังมีหลุมลาบ ต้มยำ”
ที่จิรภัทรอธิบาย

นอกจากนี้ ยังมีโครงการฝึกอบรมศึกษาดูงานนอกสถานที่ ซึ่งพาเด็กอายุ 4 ปี กับผู้ปกครอง 1 คน ไปพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำที่จังหวัดหนองคาย ถือเป็นอีกกิจกรรมพิเศษที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็ก และในวันพระใหญ่ ธรรมเนียมของครอบครัวบ้านห้วยวกจะหยุดงาน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งจึงมาช่วยงานที่ศูนย์ ทั้งเล่นิทานและดูแลเด็ก

ผมเดินดูหลุมอาหาร และแวะเข้าไปทักทายเด็กๆ ตามห้อง ตอนนี่เริ่มเข้านอนกันแล้ว แต่บางสวนยังซุกซน ฝั่งห้องเด็กเล็กแย่น้อย เพราะเด็กยังไม่คุ้นชิน พลันที่เห็นผมยกกล้องขึ้นก็ทำท่าจะร้อง จนผมต้องรีบเดินออกมาก่อน ขณะที่เด็กโตหน่อยนี่แก่นเชี่ยวชาญ น่าดู ไม่มีกลัว

ที่แหมวบอกไว้ เตียวไปกินข้าวกันก่อนแล้วค่อยไป รพ.สต.บ้านห้วยวกต่อ...

สุขภาพดี ๆ ที่เราช่วยกันดูแล

Health

อิมท้องถิ่นแล้ว ฝนยังไปรยปรายเป็นสาย
แต่ผมค่อนข้างชินกับความชื้นแฉะ ที่แห้ว
เองก็ล้างหน้าล้างตา กลับเป็นคนเดิมแล้ว
ผมกำลังชินกับหน้านั้นเลย ไม่น่ารีบลบ ที่แห้ว
ส่งเสริมให้หนึ่งคัน ผมรับมาและเดินไปขึ้นรถ...

รพ.สต.บ้านห้วยวก

(สองจากซ้าย) สุวิมล คำย้อย

ใช้เวลาไม่นานเท่าไรก็มาถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยก ฝนยังคงตกโปรยปรายลงมาเป็นสาย ผมงการ่มแล้วรีบเดินเข้าใต้ชายคา

พี่แห้วแนะนำให้ผมรู้จักกับ **ทองวัน ประทุมรัตน์** พยาบาลวิชาชีพ เธอนำผมขึ้นไปห้องประชุมบนชั้นสอง นั่งได้ครู่หนึ่งเจ้าบ้านโฮมสเตย์ของผมนำน้ำดื่มเข้ามาเสิร์ฟ แกมยังปอกมะม่วงมาให้กินแก้ขงอีกด้วย

ตำบลบ้านห้วยกมี รพ.สต. 2 แห่ง โดยที่นี้ดูแล 12 หมู่บ้านในโซนเมือง ยกเว้นบ้านหนองน้ำขุ่น บ้านน้ำปู่ บ้านน้ำปู่น้อย บ้านโนนทองคำ และบ้านโนนผางาม ที่ขึ้นตรงกับ รพ.สต.บ้านน้ำปู่น้อย

“ประชากรที่เราดูแลทั้งหมดประมาณ 7,600 คน มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 8 คน และคนงานอีก 2 คน” พี่ทองวันบอก

รพ.สต.บ้านห้วยกเปิดทำการทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่ 8.30-16.30 น. นอกเวลาทำการจะมีเจ้าหน้าที่อยู่เวรถึง 20.30 น. หลังจากนั้นมักเป็นเคสฉุกเฉิน คนบ้านห้วยกสามารถโทร 1669 ได้

ที่นี่ให้บริการด้านสุขภาพ คือการรักษาพยาบาลเบื้องต้น เกี่ยวกับโรคสามัญทั้งหลาย เช่น ไข้หวัด ท้องเสีย อุบัติเหตุเล็กน้อยที่

สามารถทำแผล เย็บแผลได้ แต่สิ่งที่ทำให้ รพ.สต.แห่งนี้โดดเด่นกว่าที่อื่น คือการพัฒนานวัตกรรม

พี่ทองวันเท้าความว่า ตำบลบ้านห้วยกก็เหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ ที่มีผู้ป่วยเบาหวาน ความดันค่อนข้างมาก และ รพ.สต. มีหน้าที่ต้องดูแล ในพื้นที่ 12 หมู่บ้านซึ่ง รพ.สต.บ้านห้วยกรับผิดชอบ มีผู้ป่วยเบาหวานมากถึง 242 คน และผู้ป่วยความดัน 250 คน “ส่วนใหญ่ถ้าเป็นเบาหวาน จะพ่วงความดันมาด้วย แต่ก็มียางคนที่ป่วยความดันอย่างเดียว” พี่ทองวันกล่าว

เบาหวานและความดันเป็นภาวะที่ต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ในวันที่มีคลินิกเบาหวานความดัน เจ้าหน้าที่ รพ.สต.บ้านห้วยกไม่ว่าจะเป็นพี่ทองวัน หรือแม้แต่มะสุวิมล คำย่อย เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน ต้องมาช่วยกันดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้

“ทุกครั้งที่พบคนไข้ เจ้าหน้าที่จะใช้เวลาหลังจากวัดความดัน เจาะเลือด อบรมให้ความรู้ผู้ป่วย แต่วันหนึ่งคนไข้เสียงขึ้นมาว่า คุณหมอพูดยังไม่ก็ได้ คุณหมอไม่ได้ป่วย เรารู้สึกเห็นด้วย” พี่ทองวันย้อนเหตุการณ์ให้ฟัง

นั่นจึงเป็นที่มาของ ‘จุ่มเบาหวาน’ คำว่าจุ่ม หมายถึงกลุ่มที่สนิทสนมกัน ถือเป็นนวัตกรรมที่สร้างความเปลี่ยนแปลงได้จริง

ทองวัน ประทุมรัตน์

จากเดิมเจ้าหน้าที่มาพูดให้ความรู้ ปรับ เป็นให้ผู้ป่วยมาเล่าสู่กันฟัง พูดคุยกันในกลุ่ม โดยเจ้าหน้าที่เลือกคนไข้ที่ควบคุมอาหารได้ดี คนที่ออกกำลังกาย คนที่เลิกสูบบุหรี่ เลิก ดื่มเหล้า มาสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เพื่อน

“เราเชื่อว่า ถ้าเขาเล่าจากประสบการณ์ คนป่วยด้วยกันจะฟัง แล้วสร้างแรงบันดาลใจ ได้ ทีนี้ในวันคลินิกเบาหวานความดัน เราก็ นั่งฟังด้วย เหมือนไปเที่ยวในชีวิตเขา ทำให้ ไม่ได้รู้แค่เรื่องโรคอย่างเดียว แต่รู้ถึงชีวิต ครอบครัวความเป็นอยู่เขาด้วย คนที่ฟังอาจ ได้แรงบันดาลใจ รู้สึกมีกำลังใจในการ ต่อสู้กับโรค แล้วก็มีส่วนอาหาร ที่เราจะขอให้ ผู้ป่วยห่อข้าวมากินกันที่นี่ ทั้งหมดไม่ต้องใช้ งบประมาณ ยกเว้นส่วนของอาหารว่าง ที่เรา ได้งบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับ ตำบล” พี่ทองวันเล่า

นอกจากนี้ ยังใช้ชีวิตจับคู่ได้ดี ระหว่าง คนที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ดี กับคนที่ทำไม่ได้ โดยให้ทั้งสองฝ่ายเลือกคู่หูตามความสมัครใจ เพราะต้องทำกิจกรรมด้วยกัน รอร์บาย และ กลับบ้านพร้อมกัน

คลินิกเบาหวานตรงกับวันพฤหัสบดีแรกของเดือน ส่วนคลินิกความดันตรงกับวันจันทร์แรกของเดือน ผู้ป่วยจะมาพบปะกันในวันนี้ และสำหรับผู้ป่วยที่คุมน้ำตาลไม่ได้ มีภาวะแทรกซ้อน หรือต้องการปรับยา จะมีแพทย์ เข้ามาตรวจรักษาเดือนละหนึ่งครั้ง ทุกวันพุธ ที่สองของเดือน

เห็นสุวิมลเดินออกไปเมื่อครู เอากลั้วมา พร้อมถุงยาเบาหวาน ความดัน ซึ่งเป็นถุงผ้า นี้เป็นนวัตกรรมลดการใช้ถุงพลาสติก แถมยังมีจานมะม่วงพร้อมพริกจิ้ม บริการดีห้าดาว ขณะที่แม่ค้ำขิ้นมาทักทาย และนั่งลงอีกฟาก

“บางคนกินยาตัวเดียว ซองเดียว เราจะขอให้ใส่กระเป๋าเสื้อ กระเป๋ากางเกง” สุวิมลบอก

ผมถามเพิ่มเติมเรื่องคลินิกต่างๆ สุวิมลเล่าให้ผมฟังว่า มีคลินิกตรวจพัฒนาการเด็ก ในวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ของสัปดาห์ที่สี่ คลินิกวางแผนครอบครัว ทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี คลินิกวัคซีน ทุกวันที่ 15 ของเดือน ถ้าชนวันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันหยุด นักชัตดลกซ์ จะเลื่อนขึ้นมา ส่วนการฝากครรภ์ และคลินิกทันตกรรมนั้นมาได้ทุกวันราชการ

“แล้วก็ยังมีส่วนแพทย์แผนไทย เปิดทำการทุกวันราชการ มีนักวิชาการแพทย์แผนไทยให้บริการนวดประคบ อบสมุนไพร และ

บริการหัตถ์หม้อเกลือสำหรับหญิงหลังคลอด” สุวิมลเสริม

“ภาวะความเจ็บป่วยของคนที่นี่ เกิดจากอะไรบ้าง” ผมถามอีก

“เรายังใช้สารพิษกันมาก เคยถามชาวบ้านอยู่นะ แต่เขาว่าถ้าไม่ใช้สารเคมี มาจ้างแรงงานคน ไม่ทันกัน อีกอย่างคนอื่นใช้ ถ้าไม่ใช้ ก็ต้องไม่ใช้ด้วยกัน ตรงนี้เป็นเรื่องยากแล้วนี่ยังไม่นับวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากการทำยางพารา ทั้งการกิน การนอน” พี่ทองวันเล่าทั้งท้าย

ทุกคนเดินมาส่งผมที่รถ แม่ค้าบางถามว่า เย็นนี้กินอะไรดี ผมตอบไปว่า อะไรก็ได้...

กลุ่มสร้างสุขภาพ

ฝนหยุดตกแล้วตอนที่เรานอกจาก
รพ.สต.บ้านห้วยก ฟ้าเริ่มเปิดจนเห็นแดดบ่าย
ที่แห้วพาผมเดินทางต่อมายังบ้านห้วยกใหม่
หมู่ที่ 14 เพื่อมาพบกลุ่มสร้างสุขภาพ

ศาลากลางบ้านคลาคล่ำไปด้วยผู้คน
สวมเสื้อสีส้ม กางเกงวอร์ม หรือกางเกงขาสั้น
พร้อมสำหรับออกกำลังกาย คนมากขนาดนี้
ทำเอาผมประหม่าไม่น้อย พี่แห้วแนะนำ
ให้ผมรู้จักกับ สไกร มาลาแสง ผู้ใหญ่บ้าน
ห้วยกใหม่ หมู่ที่ 14 เขาคุ้นเคยกับการเตรียม
เครื่องเสียง

ผมคะเนจำนวนคนคร่าวๆ ไม่ต่ำกว่า 30
คน หมู่บ้านนี้ไม่ธรรมดาเลยเรื่องการมี
ส่วนร่วม และดูจากหน่วยก้านของแต่ละคน
ทุกคนคงเป็นขาประจำ ผมได้รู้จักกับ รัตนพร
ทุมสา ประธานกลุ่มสร้างสุขภาพ และ
ดวงจิตร์ สุทธิรัตน์ แกนนำกลุ่มอีกคน
พี่ดวงจิตร์ทำงานอยู่ที่ อบต.บ้านห้วยกด้วย
คนที่แต่งหน้าคู่กันกับพี่แห้วนั่นเอง

“อ้าว” ผมตกใจที่เห็น สุวิมล คำย่อย
เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงานของ
รพ.สต.บ้านห้วยก แปลร่างมานั่งอยู่ข้างๆ

ย้อนกลับไปราวปี 2547 พี่ดวงจิตร์
เริ่มเล่า มีการประกวดแข่งขันแอโรบิกระดับ
ตำบล ทุกหมู่บ้านในตำบลบ้านห้วยกเข้าร่วม
ชุดละ 30 คน โดยบ้านห้วยกใหม่ได้รับรางวัล
ชนะเลิศ เป็นตัวแทนตำบลไปแข่งระดับอำเภอ
ปรากฏว่าได้อันดับที่ 4 และปีถัดมา พวกเขา
ก็ยังรักษาคุณภาพจนได้รับรางวัลชนะเลิศ
ระดับตำบลอีกครั้ง แต่ในการแข่งขันระดับ
อำเภอครั้งนี้ พวกเขาได้อันดับที่ 2

“จนในปีที่ 3 หรือปี 2549 พวกเขาได้
รับรางวัลที่ 1 ทั้งในระดับตำบล และระดับ
อำเภอ” พี่ดวงจิตร์พูดด้วยความภูมิใจ

พัฒนาการชัดเจนแบบนี้ อนุমানได้เลย
ว่า พวกเขาไม่เคยหยุดซ้อม และไม่ได้มอง
แอโรบิกเป็นเพียงการแข่งขัน สุขภาพต่างหาก
ที่มาเป็นอันดับแรก

รัตนพร ทุมสา

สไกร มาลาแสง

ดวงจิตร สุทธิรัตน์

สุวิมล คำย่อย

พี่รัตนพรเล่าว่า พวกเขาพร้อมตัวกัน ออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที โดยกำหนดวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 17.00 น. แต่ในบางสัปดาห์จะแกมวันอาทิตย์ด้วยอีกหนึ่งวัน

“ช่วงตัดอ้อยจะเว้นไป เพราะทุกคนเหนื่อยแล้ว” พี่รัตนพรกล่าว

นอกจากเดินแอโรบิกแล้ว ยังมีบาสโลบ โดยพี่รัตนพรดูจากยูทิวบ์ แล้วจดจำมาสอนคนในกลุ่ม แต่บาสโลบของที่นี่ใช้เพลงเร็ว เช่นเดียวกับการเดินแอโรบิก ผมฟังแล้วหันไปมองเหล่าสมาชิก หลายคนมีอายุไม่ต่ำกว่า 60 ปี

“ไหวกันหรือครับ” ผมถาม

“ถึงจะเป็นคนเฒ่า ก็ไม่ชอบเพลงช้า ชอบสนุกสนาน” สุวิมลเสริมให้

เมื่อไม่นานมานี้ อำเภอน้ำโสมจัดประกวด ‘แดนซ์ ยัวร์ แฟต ออฟ’ ให้ทุกตำบลจัดชุด 20 คนมารวมแข่งขัน โดยในรอบแรก คณะกรรมการจะวัดรอบเอว และชั่งน้ำหนักของทุกคนในทีม เพื่อเก็บข้อมูลไว้เปรียบเทียบพอครบหนึ่งเดือนจึงแข่งขันรอบสุดท้าย ผลปรากฏว่า ตำบลบ้านหยวกได้รับรางวัลชนะเลิศทั้งในปี 2558 และ 2559

สุวิมลเสริมว่า ในกลุ่มนี้มีผู้ป่วยเบาหวาน ความดัน ผู้ป่วยมะเร็ง และผู้ป่วยโรคหัวใจ มาร่วมออกกำลังกายด้วย โดยกลุ่มตั้งใจชักชวนให้พวกเขาเข้ามาเข้าร่วม

“ในรอบปี ทาง รพ.สต.มีการคัดกรองสุขภาพในเดือนตุลาคม กลุ่มที่มาออกกำลังกาย จะเห็นผลลัพธ์ที่ดีขึ้น และเมื่อมีjumเบาหวาน พวกเขาก็เป็นปกติ” สุวิมลเล่า

พี่ดวงจิตแนะนำให้ผมรู้จักกับ **ทองพั้ว จันทรวงษ์** ผู้ป่วยมะเร็ง และ**รำไพ นารินทร์** ผู้ป่วยเบาหวาน ทั้งสองนั่งอยู่ด้านหลัง สีหน้าแววตาตลอดจนรอยยิ้ม ดูไม่เหมือนคนป่วยเลย

ส่วนที่อยู่ด้านหน้า ถ้าสังเกตกัน พี่ดวงจิตชี้ให้ผมดูกระถางผักสวนครัว เนื่องจากหมู่บ้านนี้ทำถาดอาหาร ปลูกกันตามรั้วบ้าน ทั้งตะไคร้ ใบมะกรูด แค มะเขือ พริก และโหระพา ทั้งหมดนี้ไม่ขาย แต่ขอแบ่งขอกันไปกินได้

“ปลูกไม้แตกแทนไม้ดอก ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก” พี่ดวงจิตบอก สโลแกน ก่อนกล่าวต่อไปว่า “บางบ้านที่ไม่มีคนอยู่ ผู้ใหญ่บ้าน อสม. จะเอาพืชผักไปปลูกให้”

นอกจากถาดอาหารแล้ว ยังมีถาดคนบุญ จัดขึ้นทุกวันพฤหัสบดีสุดท้ายของเดือน โดยหมู่บ้านจะนิมนต์พระมารับบิณฑบาต และเชิญชวนชาวบ้านมาตักบาตรร่วมกันในจุดเดียว

จากชุดที่ใส่กันมา วันนี้พวกเขาจะเดินบาสโลบให้ผมดูด้วย แล้วก็ไม่ได้มีแต่รุ่นใหญ่กับรุ่นกลางเท่านั้น แต่ยังมีรุ่นเล็กมาร่วมเดินออกกำลังกายด้วย

ตอนที่พวกเขาเดินนั้น ดูไม่ออกเลยว่าใครชรา ใครสาว หรือใครป่วย ผมเห็นแต่คนที่มีความสุข และคนที่มีความสุข...

สวัสดิการ

Welfare

กลุ่มสร้างสุขภาพเดินให้ผมดูและเก็บภาพ
ทั้งหมด 3 เพลง จากนั้นจึงแยกย้ายกันกลับ
ส่วนใหญ่เดินกันมา บ้างรถเครื่อง แต่ผมยัง
อยู่ที่นี้ต่อเพื่อพูดคุยกับผู้ใหญ่บ้าน พี่แหม่ว
บอกว่า นี่เป็นจุดสุดท้ายของวันนี้ ส่วนพรุ่งนี้
เราจะไปดูสถาบันการเงินบ้านหยวก หมู่ที่ 9
เพราะตรงกับวันเปิดทำการพอดี...

ฅาปนกิจสงเคราะห์

จากเมื่อครู่ ผมก็พอทราบว่ผู้ใหญ่สไกร เป็นคนไม่ค้อยพูด คงเป็นนักปฏิบัติมากกว่า ที่บ้านหยวกใหม่ หมู่ที่ 14 มีการทำ ฅาปนกิจสงเคราะห์ ถือเป็นกองบุญร่วมกัน ในชุมชน ผู้ใหญ่สไกรเกริ่นว่ เริ่มต้นในปี 2540 ระยะเวลาทำภายในหมู่บ้าน

“ตอนนั้นครอบครัวหนึ่งมีสมาชิกเสียชีวิต ฐานะไม่ดี กรรมการหมู่บ้านเลยหาทาง ช่วยเหลือ ตั้งฅาปนกิจสงเคราะห์ขึ้น โดยเก็บ ครอบครัวละ 20 บาท” ผู้ใหญ่สไกรเล่า

นั้นเป็นจุดเริ่มต้น กระทั่งปี 2556 ทาง บ้านหยวก หมู่ที่ 1 บ้านหยวกน้อย หมู่ที่ 2 บ้านโนนสูง หมู่ที่ 9 บ้านโนนสูงใหม่ หมู่ที่ 15 และบ้านหยวกใหม่ หมู่ที่ 17 ออกมาให้ทำ ร่วมกัน เพราะพื้นที่หมู่บ้านอยู่ใกล้กัน และ ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านที่แยกออกจากหมู่บ้านเดิม จึงเป็นที่มาของกฎระเบียบใหม่

ผู้ใหญ่สไกรแจจแจงให้ฟังว่ ช่วงแรกรับ ผู้ที่สนใจเข้าเป็นสมาชิกฟรี เก็บเฉพาะเงิน ฅาปนกิจสงเคราะห์ ศพละ 50 บาท แต่ ปัจจุบัน ต้องเสียค่าสมัคร 100 บาท และ เสียค่าศพล่วงหน้า 50 บาท โดยผู้ที่ขาดสง เกิน 3 ศพ ทางฅาปนกิจสงเคราะห์จะตัดออก จากการเป็นสมาชิกทั้งครอบครัว

“ทีนี้จะสมัครใหม่ได้ แต่ต้องรอ 3 เดือน ถึงจะได้รับความคุ้มครองอีกครั้ง” ผู้ใหญ่สไกร อธิบาย

ผมเข้าใจผิดไปเล็กน้อย กระทั่งผู้ใหญ่ สไกรแก้ให้ว่ กองทุนฅาปนกิจสงเคราะห์ ของบ้านหยวกใหม่ หมู่ที่ 14 เป็นกองหนึ่ง

ส่วนที่รวมกับอีก 5 หมู่บ้านนั้นก็เป็นอีก กองหนึ่ง คนละกองทุนกัน

ฉะนั้นคนบ้านหยวกใหม่ หมู่ที่ 14 จะได้ รับเงิน 2 ต่อ คือจากกองทุนฅาปนกิจ สงเคราะห์ของหมู่บ้าน เก็บ 10,000 บาท และกองทุนใหญ่รวม 6 หมู่บ้าน ประมาณ 48,000 บาท

เมื่อมีฉาปนกิจสงเคราะห์ก็ช่วยเหลือชาวบ้านได้มาก ผู้ใหญ่สไกรกล่าวว่า อย่างน้อยก็ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาจัดงานศพ เป็นสวัสดิการหนึ่งที่ช่วยเหลือกันได้เป็นอย่างดี

ผู้ใหญ่สไกรเดินออกมาส่งผมที่ด้านหน้าถนนยังคงเปียกและ ผมมองไปตามบ้านเรือนนึกขึ้นชมถนนอาหารอยู่ในที่ ชีวิตคนเมือง

ไม่มีอะไรแบบนี้ อยากรินผักก็ต้องไปซื้อเอาอย่างเดียว ราคาแพง แถมยังไม่รู้ว่าปลอดภัยไหม

เสร็จจากที่นี่ พี่แห้วแหวะเข้าไปเก็บของที่ อบต.บ้านหยวก เย็นวันนี้จะพาผมไปกินแจ่วฮ้อนในอำเภอน้ำโสม นี่ไม่รู้ว่าแม่ค่างทำม้อเย็นเผื่อไว้หรือเปล่า...

สถาบันการเงินชุมชนบ้านหยวก หมู่ที่ 9

ผมมาถึงสถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยก
หมู่ที่ 9 ในช่วงเที่ยง อาจสงสัยว่าช่วงเช้า
ผมหายไปไหน แล้วจะเล่าให้ฟังทีหลัง

ที่ทำการของสถาบันการเงินชุมชนตั้งอยู่
ข้าง รพ.สต.บ้านห้วยก เป็นอาคารชั้นเดียว
มีสังกะสีมุงหลังคา ผมเดินเข้าไปด้านใน ที่โต๊ะ
ในสุด อำไพ สอนอาด ผู้จัดการสถาบัน
การเงินชุมชนบ้านห้วยก นั่งอยู่ที่นั่น ข้างกัน
คือ สันติชัย ชาวตร รองผู้จัดการฝ่ายสินเชื่อ
พี่อำไพเล่าว่า ที่นี่เป็นบ้านพักครูเก่า แต่
ไม่ได้ใช้แล้ว

ตอนนี้ยังมีลูกค้ำกลุ่มสุดท้ายอยู่ที่พี่แห้ว
ให้ผมมาในวันศุกร์ เพราะสถาบันการเงิน
ชุมชนบ้านห้วยกเปิดทำการทุกวันอังคารและ
วันศุกร์ โดยมีพนักงานทั้งหมด 15 คน
หมุนเวียนกันมาทำงาน บริการสมาชิกที่มีอยู่
548 คน

สถาบันการเงินชุมชนแห่งนี้เกิดขึ้นได้
ด้วยเจ้าหน้าที่จาก ธ.ก.ส.อำเภอน้ำโสม มาขอ
ให้ตัวแทนชาวบ้านเข้าร่วมอบรม และจัดตั้ง
สถาบันการเงินชุมชน ซึ่งเป็นโครงการที่
ธ.ก.ส.ทำร่วมกับชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ

“ตอนนั้นปี 2556 เราไปดูงานที่บ้าน
สร้างก่อ ตำบลสร้างก่อ อำเภอภูดง จังหวัด
อุดรธานี เมื่อกลับมาก็ประชุมกัน ธ.ก.ส.
อยากให้เราเริ่ม เลยได้ข้อตกลงให้ดึงเอา
กรรมการจากกองทุนหมู่บ้าน ของ 6 หมู่บ้าน
กองละ 1-3 คน มารวมกันจัดตั้งเป็น
คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้าน
ห้วยก” พี่อำไพให้ความ

ทั้ง 6 หมู่บ้านที่ว่า ประกอบด้วยบ้านห้วยก
หมู่ที่ 1 บ้านห้วยกน้อย หมู่ที่ 2 บ้านโนนสูง
หมู่ที่ 9 บ้านท่าลื่นน้อย หมู่ที่ 13 บ้านโนนสูง
ใหม่ หมู่ที่ 15 และบ้านห้วยกใหม่ หมู่ที่ 17

แรกเริ่มก่อตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการ
จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2556
เปิดรับสมาชิกเข้าร่วม โดยมีบัญชี 3 ประเภท

ผมขอให้ทั้งสองช่วยแจกแจง พี่สันติชัย
จึงเริ่มนับหนึ่ง บัญชีหุ้น สมาชิกต้องฝาก
อย่างน้อย 1 หุ้น หุ้นละ 100 บาท ประเภท
ที่สอง บัญชีออมสวัสดิการ เดือนละ 30 บาท
และประเภทที่สาม บัญชีเงินฝากตามความ
สมัครใจ ให้ดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี

อำเภอ สอนอวด

เมื่อดำเนินการไปหนึ่งปี ทาง ธ.ก.ส. อำเภอnáไอสม จึงยกระดับกองทุนสวัสดิการขึ้นเป็นสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งมีบริการฝาก ถอน กู้เงิน และจ่ายสวัสดิการในวันทำการ

ที่อำเภอบอกว่า สำหรับบัญชีหุ้น ตอนนี้มีเพดานไม่ให้ฝากเกิน 50 หุ้น ส่วนบัญชีเงินฝาก ดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปีนั้น ไม่มีเพดาน สามารถฝากเท่าไรก็ได้ หรือไม่ฝากก็ได้ ขณะที่บัญชีออมสวัสดิการต้องทำควบคู่กับบัญชีหุ้น และห้ามขาดส่งติดต่อกัน 3 เดือน

สำหรับบัญชีสวัสดิการ สมาชิกต้องฝากครบ 6 เดือน จึงจะได้รับความคุ้มครอง โดยที่นี้จัดสวัสดิการ 4 เรื่อง ครอบคลุมทั้งการเกิด เจ็บป่วย ชราภาพ และเสียชีวิต

ผมรับเอกสารจากมือพี่สันติชัยมาดูแล้ว อ่านทวน สวัสดิการการเกิด สถาบันการเงินชุมชนบ้านหยวกมอบให้บุตรแรกเกิด 500 บาท และมอบให้แม่ที่คลอดบุตรนอนโรงพยาบาล คินละ 100 บาท ไม่เกิน 2 คิน

สวัสดิการกรณีเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล สมาชิกจะได้รับสวัสดิการคินละ 100 บาท ปีหนึ่งไม่เกิน 5 คิน

สวัสดิการชราภาพ มอบให้แก่สมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และฝากสวัสดิการสะสมมาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยครบ 10 ปี จะมอบบำนาญให้เดือนละ 300 บาท ครบ 15 ปี มอบบำนาญเดือนละ 400 บาท ครบ 20 ปี มอบบำนาญเดือนละ 500 บาท ครบ 25 ปี มอบบำนาญเดือนละ 600 บาท ครบ 30 ปี มอบบำนาญเดือนละ 700 บาท ครบ 35 ปี มอบบำนาญเดือนละ 800 บาท ครบ 40 ปี มอบบำนาญเดือนละ 900 บาท ครบ 45 ปี มอบบำนาญเดือนละ 1,000 บาท ครบ 50 ปี มอบบำนาญเดือนละ 1,100 บาท ครบ 55 ปี มอบบำนาญเดือนละ 1,200 บาท และครบ 60 ปี มอบบำนาญเดือนละ 1,300 บาท ดังนั้น ถ้าสมาชิกส่งสวัสดิการตั้งแต่เด็ก ผลตอบแทนถือว่าคุ้มค่ามาก

สุดท้าย สวัสดิการการณีสเสียชีวิต หากส่งเงินครบ 180 วัน จะได้รับเงินสงเคราะห์ 2,500 บาท ครบ 365 วัน ได้รับ 5,000 บาท ครบ 730 วัน ได้รับ 10,000 บาท ครบ 1,460 วัน ได้รับ 20,000 บาท ครบ 2,920 วัน ได้รับ 20,500 บาท และครบ 5,840 วัน ได้รับ 30,000 บาท

ส่วนการกู้เงิน พี่สันติชัยที่พ่วงตำแหน่งรองผู้จัดการฝ่ายสินเชื่ออธิบายว่า การกู้ของที่นี้มี 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่ง การกู้สามัญ โดยสถาบันการเงินชุมชนจะกู้จาก ธ.ก.ส. ซึ่งคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี มาปล่อยให้สมาชิก ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี

“เรากู้เงินกับ ธ.ก.ส.ในช่วงเดือนมีนาคมก็จะปล่อยกู้สามัญในเดือนมีนาคมเช่นเดียวกันให้สมาชิกส่งคืนในเดือนมีนาคมของปีถัดไป โดยสมาชิกต้องมีคนค้ำประกัน จับกลุ่มกันมา 5 คน แต่ละรายต้องมีคนในครัวเรือนเซ็นยินยอมให้กู้ด้วย” พี่สันติชัยกล่าว

อีกประเภทคือการกู้ฉุกเฉิน ซึ่งสถาบันการเงินชุมชนนำเงินฝากมาปล่อย สมาชิกสามารถมากู้ได้ทุกวันทำการ โดยทำสัญญา 3 เดือน คิดอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1.25 ต่อเดือน และต้องมีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน

แต่ละปีสถาบันการเงินชุมชนจะปิดบไม่เกินวันที่ 31 มีนาคม แล้วจัดสรรผลกำไร โดยแบ่งเป็นปันผลหุ้น ร้อยละ 20 ค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 30 ค่าบริหารงานทั่วไป ร้อยละ 25 สวัสดิการแก่ชุมชน ร้อยละ 15 และสมทบทุน ร้อยละ 10

ผมสงสัยเรื่องสวัสดิการแก่ชุมชน พี่อำเภอจึงขยายความให้ว่า เป็นเงินสำหรับช่วยเหลือชุมชน งานสังคม โดยแบ่งปันปันส่วนไปครบทั้ง 6 หมู่บ้าน

ตอนนี้ลูกค้ำกลับหมดแล้ว และถึงเวลาปิดทำการของสถาบันการเงินชุมชนบ้านหยวกเหลือเพียงคนทำงานที่กำลังเคลียร์บัญชี ผมเลยถือโอกาสสำรวจรอบๆ ก่อนขอให้ทุกคนมาถ่ายภาพร่วมกัน...

กัญฉิมนอนอุ่น

Homestay

ช่วงที่อยู่ตำบลบ้านหยวก ฝนตกลงมา
ให้เย็นสบายตลอด และโฮมสเตย์ที่นี่ก็
แสนสบาย นอนหลับดีจนพลังงานฟื้นคืน
ต้องขอบคุณเจ้าบ้าน และพี่ๆ จาก อบต.
บ้านหยวก ที่ดูแลผมเป็นอย่างดี...

โอบสเดย์แม่คำบง

ตลอดสองคืนที่ผมมาพักที่ตำบลบ้านหยวก ก็ได้ คำบง อินทศิลา และวันเพ็ญ ศิริสุวรรณ สองแม่ลูก คอยดูแลเป็นอย่างดี

แม่คำบงทำงานเป็นแม่บ้านอยู่โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหยวก ส่วนวันเพ็ญ เป็นครูอยู่ที่โรงเรียนบ้านหยวก

บ้านของแม่คำบงอยู่ในพื้นที่บ้านหยวก หมู่ที่ 1 มีบ้านสองหลังในบริเวณเดียวกัน หลังเดิมตั้งอยู่ทางด้านหลัง แม่คำบง ลูกสาว และหลานพักอยู่ที่บ้านนี้

หลังใหม่ที่ผมพักนี้เป็นบ้านชั้นเดียว ด้านหน้ายกชานขึ้นสูงจากพื้นดินราวหนึ่ง เมตร เปิดประตูเข้าไปเป็นโถงโล่ง พื้นปูด้วย กระเบื้อง สะอาดสะอาด แม่คำบงวางฟูกไว้ สองหลัง ด้านล่างรองด้วยเสื่ออีกชั้น มีมุ้งผ้าสี ครอบให้ด้วย ผมไม่เคยนอนมุ้งแบบนี้มาก่อน จากโถงด้านหน้ามีประตูทะลุไปยังครัว พื้นที่ กว้างเช่นกัน โต๊ะอาหารตั้งอยู่ด้านหลัง ห้องน้ำ สองห้องอยู่ทางซ้าย น้ำทำสะอาดใส

แม่คำบงเอาใจใส่ผม ดูแลเหมือนเป็น

ลูกคนหนึ่ง ชนิดที่ว่ายุ่งไม่ให้ไต ไรไม่ให้ตอม อาหารการกินจัดเต็ม เหมือนเห็นว่ามีผมตัวผม เลยกะซุนให้อ้วนท้วนสมบูรณ์ก่อนกลับไป

อาหารการกินนี้มีทั้งอาหารพื้นบ้าน และ อาหารกลาง ผมได้กินสารพัดอย่าง ทั้งต้มยำกุ้ง ผัดเห็ด ผัดผัก ปลาหนึ่ง ไช้ชะอม ไปจนถึง ยำหัวปลี หลังมีอาหารยังมีผลไม้ ทั้งกล้วย และลิ้นจี่

กลางค่ำกลางคืนผมนอนหลับสบาย ช่วงที่มาฝนตกไม่ได้ขาด อากาศจึงค่อนข้าง เย็นสบายด้วย เปิดพัดลมเป่าเบาๆ และ ตั้งห่างตัวไว้หน่อยเป็นใช้ได้

ทุกเช้าตื่นมาก็เห็นสำหรับอาหารตั้งบนโต๊ะ หลังบ้านแล้ว อาบน้ำเสร็จ กินข้าวต่อทันที แม่คำบงไม่ได้มานั่งกินด้วย แต่มานั่งคุย เป็นเพื่อน จนกระทั่งพี่แห้วเข้ามารับ

เช้าวันที่สาม ผมเก็บกระเป๋า แม่คำบง ออกมาส่งผมที่ด้านหน้า ทั้งยังชวนให้มา พักที่บ้านหลังนี้ ถ้าได้ผ่านมาอำเภอน้ำโสมอีก ดูแลดีขนาดนี้ผมคงไม่พลาดตาอยู่แล้ว...

วันเพ็ญ ศิริสุวรรณ

คำบง อินทศิลา

เที่ยวชมยามเย็น

Sightseeing

ฟ้าหายฝนไปในช่วงเช้า พี่แห้วมารับผม
ที่โฮมสเตย์ ผมเก็บกระเป๋าออกมาพร้อม
เพราะวันนี้ต้องเดินทางกลับกรุงเทพฯ

เข้านี้ผมมีนัดกับโซนบ้านน้ำปู่อีกครั้ง
พี่แห้วพาผมออกเดินทางทันที เพราะ
แต่ละที่ที่จะไป เส้นทางไม่เอื้ออำนวยสักเท่าไร
ฝนที่ตกลงมาทำให้พื้นเปียกชุ่ม บางช่วงถนน
มีน้ำแดงไหลผ่ากลาง บางแปลงเกษตรซึ่งเป็น
ที่ลุ่มมีน้ำขังอยู่เต็ม

ผมแวะข้างทางเพื่อเก็บภาพพาประทุม
จุดหมายปลายทางที่ผมกำลังจะไป จากนั้น
พี่แห้วพาผมเลยเข้าไปในหมู่บ้าน เพื่อ
พบกับใครคนหนึ่งก่อน...

ป่าชุมชนภูผาประทุม

คำพันธ์ มหาฤทธิ

รถจอดนิ่งสนิทอยู่อีกฝั่งถนน พี่แห้วเดินเข้าไปทักทายเจ้าของบ้านหลังนั้น เขาเดินเข้ามา และขึ้นนั่งที่เบาะด้านหน้า พี่แห้วย้ายมานั่งด้วยกันกับผม

ชายคนนี่คือ คำพันธ์ มหาฤทธิ ผู้เจนจัดเรื่องป่าแถบนี้ เขาเป็นประธานอนุรักษ์ป่าชุมชนตำบลบ้านห้วยก พอบุญช่วยซึ่งผมพบที่บ้านหนองน้ำขุ่นก็ร่วมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ย้อนกลับไปในราวปี 2541 ตอนนั้นพ่อคำพันธ์เป็นผู้ใหญ่บ้าน เห็นสภาพป่าเสื่อมโทรมลงไปมาก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากที่ชาวบ้านบุกรุกทำไร่ข้าวโพดและมันสำปะหลัง

“พื้นที่บ้านเราเคยโดนสัมปทานป่าด้วยนานมากแล้ว แต่ก็ฟื้นตัวมาได้ ป่ามาหมดจนน้ำใจหายช่วงรุททำไร่ แล้วคนที่มีส่วนใหญ่ก็มาจากที่อื่น มีญาติอยู่แถวนี้ มาทำ เก็บผลผลิตได้ แล้วก็ไป” พ่อคำพันธ์กล่าว

พ่อคำพันธ์เองก็เป็นคนหนึ่งที่เคยใช้

ประโยชน์จากป่า เขาสารภาพกับผมว่าตอนที่ยังหนุ่ม เคยไปขอสัมปทานเก็บมูลค้างคาวด้วยความที่ในผามีถ้ำซ่อนอยู่ เป็นแหล่งรวมค้างคาว ซึ่งพ่อคำพันธ์ไปเก็บมูลมาทำปุ๋ยขาย ฉะนั้นในทุกซอกของผา ชายผู้นี้เคยลัดเลาะเข้าไปหมดแล้ว

ในปีที่เริ่มอนุรักษ์ พ่อคำพันธ์และแกนนำชาวบ้านออกกฎระเบียบรักษาป่าร่วมกัน ทำกันแบบชาวบ้าน กระทั่งในปี 2544 เหมือนอย่างที่พ่อบุญช่วยเล่า คณะขอโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เข้ามาทำโครงการอนุรักษ์ที่อำเภอสุวรรณคูหา พ่อคำพันธ์และแกนนำชาวบ้านจึงไปเข้าร่วมประชุม ร่วมสังเกตการณ์อยู่ 2 ปี จนคณะทำงานของ UNDP เรียกให้เข้าไปเสนอโครงการที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้รับงบประมาณมา 1.7 ล้านบาท เพื่อสร้างเครือข่าย รวมถึงดูแลรักษาป่าในพื้นที่

“จากนายทุนกลายเป็นเอ็นจีโอแล้วทีนี้”
ผมแซว

พ่อค้าพันธุ์หัวเราะ แต่ดูจะเป็นเช่นนั้นจริงๆ เขาเล่าต่อว่า ป่าภูผาประทุมมีความชัดเจนมาตั้งแต่ปี 2541 แต่เมื่อรับงบประมาณมา ต้องประชาคมทุกหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดกับป่า เพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกัน แล้วจัดตั้งคณะกรรมการดูแลรักษาป่าของหมู่บ้านหมู่บ้านหนึ่ง ไม่น้อยกว่า 20 คน แต่ของป่าชุมชนภูผาประทุมมี 57 คน

ถึงครานี้ พ่อค้าพันธุ์ขยายเครือข่ายป่าชุมชนได้ 5 แห่ง โดยมีป่าภูผาประทุมป่าชุมชนบ้านหนองน้ำขุ่น ป่าหมู่บ้านบ้านจำปาทอง ป่าหมู่บ้านบ้านหอยวก และป่าหมู่บ้านบ้านดงต้อ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลนางัว

ป่าชุมชนภูผาประทุมเป็นป่าเบญจพรรณ มีพื้นที่ 1,500 ไร่ ใช้ประโยชน์กัน 2 หมู่บ้าน

คือบ้านน้ำปู หมู่ที่ 5 และบ้านน้ำปูน้อย หมู่ที่ 12 โดยพ่อค้าพันธุ์ตั้งป้ายแจ้งกฎระเบียบการดูแลรักษาป่าแห่งนี้ไว้ด้านหน้า

“ถ้าตัดไม้ เราปรับต้นละ 50 บาท ไม้ยืนต้นอื่นๆ ปรับต้นละ 500-1,000 บาท และส่งตัวดำเนินคดีตามกฎหมาย ลอบเก็บสมุนไพรรักษาครั้งละ 1,000 บาท ล่าสัตว์ทุกประเภทครั้งละ 1,000 บาท ลอบเก็บมูลค้างคาวครั้งละ 500 บาท” พ่อค้าพันธุ์แจกแจง

นอกจากนี้ยังมีกรปิดป่า โดยที่นี้จะปิดป่า 2 ช่วง คือในเดือนมกราคมถึงเมษายน ซึ่งเป็นช่วงป้องกันไฟป่า และช่วง 1 สิงหาคมถึง 15 กันยายน เพื่อให้ป่าได้ฟื้นฟูดูแลตัวเอง ป้องกันพันธุ์สูญหายหรือตาย

ด้านคณะกรรมการดูแลรักษาป่า ทำหน้าที่ดูแลบังคับใช้ให้กฎมีความศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงคอยลาดตระเวนป่า โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง

ประกาศ
ระเบียบข้อบังคับป่าชุมชน ภูผาประทุม
 บ้านแก่ง หมู่ 5 หมู่ ๒ ต.บ้านหวด
 อ.เมือง จ.อุดรธานี มีผลใช้ 1500 ปี
 ก่อตั้งป่าชุมชน ภูผาประทุม ภูผาประทุม ภูผาประทุม

ข้อ 1 ว่าที่ข้อตกลงนี้ทำโดย

๑.1 วัตถุประสงค์เพื่อ

๑.2 วัตถุประสงค์เพื่อ

๑.3 วัตถุประสงค์เพื่อ

๑.4 วัตถุประสงค์เพื่อ

๑.5 วัตถุประสงค์เพื่อ

ฉบับแก้ไขล่าสุดวันที่ ๑๑ ต.ค. ๒๕๔๑ และแก้ไขครั้งที่ ๑ วันที่ 15 ก.ค. ๒๕๖๖

โครงการปลูกพืช

วันที่ 18 ก.ค. ๒๕๖๖

พื้นที่ปลูกพืช

พื้นที่ปลูกพืช

โดยจัดชุดลาดตระเวนชุดละ 4-6 คน คอยตรวจตราตอนปิดป่าทั้งสองช่วง

“งบประมาณส่วนหนึ่ง เราจัดสรรเป็นค่าน้ำมันให้แก่ชุดลาดตระเวน อีกส่วนหนึ่งคือการทำแนวกันไฟ เราทำแบบเลื่อนลอยอยู่ 2 ปี แต่ไม่ยั่งยืน เลยมาประชุมกันใหม่ แล้วยังปลูกยางพารามากๆ เลยมาทำโครงการปลูกยางพารากันไฟ โดยขอแรงจากชาวไร่ที่มีพื้นที่ติดป่า ให้ปลูกตั้งแต่แนวป่าออกมาเป็นระยะทาง 40 เมตร ส่วนพันธุ์ยางพารา เราได้รับการสนับสนุนจาก อบต.บ้านหวด กรมป่าไม้ และทางโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ” พ่อคำพันธ์อธิบาย

ด้วยการดูแลเกือบ 20 ปี ป่าจึงมีความอุดมสมบูรณ์ ในหน้าฝนมีอาหาร ทั้งเห็ดหน่อไม้ ไม่หวงกัน พ่อคำพันธ์บอกว่า เห็นป่ากลับมาก็ชื่นใจ ที่สำคัญยังได้ขยายเรื่องราว

ดีๆ ไปสู่กลุ่มเด็กและเยาวชน โดยพาพวกเขาไปทัศนศึกษาป่า

“อย่างปีที่แล้วก็ให้เด็กแต่งคำขวัญ แล้วเราก็กอมาทำป้ายติดไว้” พ่อคำพันธ์เล่าด้วยความภูมิใจ

รถมาถึงสุดทาง ฝนตกทำให้ดินอุ้มน้ำ ล้อหลังติดหล่มจนไปต่อไม่ได้ จากตรงนี้เราจึงเดินกันต่อ ระยะทางประมาณ 500 เมตรทันทีที่ไผ่พันโค้ง ผมเห็นแนวของต้นยางพารา ลำต้นสูงใหญ่ใบเขียว ผมชอบที่ใช้แนวกันไฟแบบธรรมชาติ เดินต่อมาถึงป้ายสีน้ำเงิน ระเบียบข้อบังคับการใช้ป่าชุมชนประกาศ ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2541 ช่างๆ กันเป็นรายชื่อคณะกรรมการที่ยาวเหยียดเต็มพื้นที่ จากตรงนี้เราจะเดินขึ้นเขาต่อข้างบนมีถ้ำผาประทุมรออยู่...

ถ้ำพวาประทุม

เราเดินตัดแนวต้นยางมาจนถึงทางขึ้นด้านหน้าผมเห็นลานซีเมนต์ปูด้วยกระเบื้องฟอคำพันธ์เล่าว่า ครั้งหนึ่งมีพระสงฆ์จากที่ไหนไม่ทราบมาบักกลอดอยู่ที่นี้ เริ่มต้นก็เรียบง่าย แต่อยู่ไปชักจะจวนวาย ปลุกเสกเครื่องรางของขลัง มีเงินมาก่อสร้างที่ทางจนต้องขอให้ออกจากพื้นที่ไป

จากการคะเนของผม ระยะทางจากด้านล่างขึ้นไปยังทางเข้าถ้ำประมาณ 300-400 เมตร มีฟอคำพันธ์นำทาง ส่วนผู้ตามก็มีผมและพี่แห้วเท่านั้น

“ถ้ำแห่งนี้ยังคงความดิบอยู่ระดับหนึ่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่มีการปรุงแต่งใดๆเลย” พี่แห้วบอก

เมื่อขึ้นมาถึงปากถ้ำ ลมพัดแรงจนผมต้องหันออกไปดู วิวทิวทัศน์ข้างล่างจัดว่าสวยดีเสียวไปหมดในเวลาสั้น

ในถ้ำไม่มีไฟ อาศัยแสงไฟจากโทรศัพท์เป็นตัวช่วย ภายในเป็นโพรงขนาดใหญ่ ผมได้กลิ่นขี้ค้างคาว แต่ไม่ถึงกับฉุน ฟอคำพันธ์และชาวบ้านทำบ้านไผ่ไว้ พี่แห้วเคยลงมาแล้ว จึงเดินนำหน้า ในถ้ำนี้มีจุดที่ต้องดู 2 จุด

จุดแรกคือหินรูปหมี่ ซึ่งเดินเข้ามาจากปากถ้ำประมาณ 150 เมตร เป็นหินงอกที่เกิดจากหยดน้ำที่ซึมลงมาจากชั้นหินด้านบน พาสารประกอบของหินปูนลงมา เมื่อตกถึงพื้นถ้ำ น้ำกระเซ็นออกไป คงเหลือเพียงสารประกอบของหินปูนที่สะสมกันเป็นระยะเวลานาน เกิดเป็นหินงอกรูปหมี่ มีสะเก็ดระยิบระยับ

จุดที่สอง คือถ้ำเพชร ผมลงไปไม่ได้ เพราะไม่มีอุปกรณ์ รวมถึงแสงสว่างไม่เพียงพอ พี่แห้วเกรงว่าจะเป็นอันตราย จึงเล่าให้ผมฟัง ด้านล่างลึกลงไปมีห้องชั้นใน ผงมีประกายระยิบระยับ ฟังแล้วก็น่าเสียดายที่ลงไปไม่ถึง

เรากลับออกมาที่ปากถ้ำ ภายในอากาศค่อนข้างอึดอัด เป็นธรรมชาติของถ้ำ เราเดินกลับออกมาตามเส้นทางเก่า รถหลุดจากหล่มดินแล้ว เดินมาอีกหน่อยจึงเห็น

ระหว่างนั่งรถออกมา ผมเปิดกระจกเพื่อถ่ายรูปผาประทุมเป็นการบอกลา แต่แล้วฉับพลันรถยวบแรงทางฝั่งซ้ายที่ผมนั่ง ล้อหน้าซ้ายตกลงในหลุมที่ยุบตัว ที่คนขับพยายามหลบหลุมฝั่งขวา แต่กลายเป็นว่ามาลงตรงฝั่งซ้าย พอตีมีที่ชายชาวไร่ขับรถมาทางด้านหลัง เราเลยติดรถเขาออกมา ส่วนฟอคำพันธ์ซ้อนท้ายมอเตอร์ไซค์ไปตามรถลาก

รถจอดที่บ้านนายก อบต.บ้านห้วยก ระหว่างรอรถมารับ ผมถือโอกาสเที่ยวชมบ้านนายก ที่นี้ทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชกินได้เป็นหลัก แต่ที่เห็นทำเป็นลำเป็นสันคือบ่ออก แม้บ้านของนายกถือกระซอนมาซ้อนกบให้ผมดู จับขึ้นมาตัวใหญ่กว่าฝ่ามือ โหนจะยังจับปลาหมอบใส่ถุงให้เราไปกินกันอีก

ไม่นานนัก รถของน้องที่ อบต.บ้านห้วยก ก็เข้ามารับ เราจึงได้เดินทางกันต่อ...

ล้มมาชีพตามวิถีชุมชน 2

Honest livelihood part II

นี่เป็นกลุ่มสุดท้ายที่ผมมาเยี่ยมชม เป็น
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมดอกไม้จันทน์
ผมเดินทางมาถึงบ้านท่าลีน้อย หมู่ที่ 13
รถเข้าจอดเทียบตรงศาลากลางบ้าน กลุ่ม
วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมดอกไม้จันทน์นี้
รวมกันอยู่ที่แคร่

เมื่อลงจากรถ ผมได้ยินเสียงน้ำไหลเขียว
มองออกไปเห็นน้ำแดงไหลบ่าเร็ว ดูน่ากลัว
แต่ทุกคนคงชินแล้ว เพราะยังคงมีสมาธิ...

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมดอกไม้จันทน์

ผมกล่าวทักทายทุกคนตามธรรมเนียมไทย พี่หม่อมแนะนำให้ผมรู้จักกับ พันธ์ทอง ศรีบุรินทร์ ประธานกลุ่ม แต่เสียงน้ำไหลดังชัดเจนนี้ พี่พันธ์ทองจึงพาผมไปอีกด้านของศาลา

นี่เป็นกลุ่มใหม่ พี่พันธ์ทองเล่าว่า เพิ่งตั้งขึ้นในปี 2559 ด้วยสมาชิกได้เดินทางไปศึกษาดูงานที่ตำบลท่างาม อำเภอมโนรพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี แล้วเห็นคนที่นั่นทำดอกไม้จันทน์ดอกไม้ประดิษฐ์จากเศษผ้า รวมถึงดอกไม้ผ้าใยบัว

เมื่อกลับถึงบ้าน ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมถามชาวบ้านว่าอยากทำกลุ่มบ้างไหม ชาวบ้านสนใจ จึงรวมกลุ่มกัน และเสนอโครงการไปยัง อบต.บ้านหยวก

“เรารวมกันได้ 41 คน ลงหุ้นคนละ 100 บาท และต้องออมเงินคนละ 100 บาท ต่อเดือนด้วย” พี่พันธ์ทองกล่าว

เบื้องต้น อบต.บ้านหยวกช่วยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และจ้างวิทยากรมาสอนเพิ่มเติมให้หนึ่งวัน จากนั้นกลุ่มก็ลุยทำดอกไม้จันทน์

สมาชิกมารวมตัวกันทุกวันพระ ผมถามพี่พันธ์ทองถึงเหตุผล เธออธิบายว่าคนที่นี่ส่วนใหญ่ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง หนี้ดหนี้้อยกันแล้ว วันพระจึงพักจากงานในไร่ เป็นธรรมเนียมของที่นี่ ทำให้มีเวลาว่างมารวมตัวกัน

กลุ่มผลิตดอกไม้จันทน์เก็บสต็อกไว้เพื่อขายในชุมชน และละแวกใกล้เคียง อย่บ้านทุ่งทอง บ้านแท่น และบ้านหยวก ก็สั่งซื้อดอกไม้จันทน์จากที่นี่

ผมหยิบดอกไม้จันทน์ตัวอย่างขึ้นมาดู พี่พันธ์ทองบอกว่า ขายยก 100 ดอก ราคา 120 บาท แต่ถ้ามีคนยกจนภายในตำบลบ้านหยวก ไม่มีเงิน ทางกลุ่มยินดีให้ฟรีเป็นการช่วยทำบุญ

พงษ์ทอง ศรีบุรินทร์

ส่วนวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลาย กลุ่มฝาก
เจ้าหน้าที่ ซึ่งมักต้องเดินทางเข้าตัวเมือง
อุดรธานีไปซื้อมาให้

“หลักๆ มีกระดาษทำกลีบดอก กระดาษ
สีทำเกสร ถ้ามีกากข้าวโพดตากแห้ง ก็เอามา
ทำเกสรได้ แล้วก็มีรูป เทียน ที่ต้องซื้อ ส่วน
ขาดอกใช้กระดาษรีไซเคิลมาทำ” พี่พงษ์ทอง
แจกแจงให้ฟัง

สำหรับรายได้ทั้งหมด ตอนนีกลุ่มเก็บเข้า
เป็นเงินกองกลางไว้ก่อน เพราะเพิ่งตั้งกลุ่ม

ยังไม่ถึงปี

“เราจะครบปีในเดือนกรกฎาคมนี้ ถึงเวลา
คงมีปันเงินกันบ้าง ส่วนเงินออมที่เก็บกัน
เราเริ่มปล่อยยืมบ้างแล้ว คิดดอกเบี้ยร้อยละ
10 ต่อปี กำไรจากดอกเบีย้จะเข้ากลุ่มด้วย”
พี่พงษ์ทองพูดต่อ

ผมเดินมาที่แคร์ มองดูสมาชิกทำงาน
พี่พงษ์ทองชวนกินข้าว เธอทำขนมจีนน้ำยา
เตรียมไว้ให้ พี่หม่วเลยขอเอากลับไปกิน
ที่ทำงาน เพราะมีกับข้าวอีกหลายอย่างที่นั่น...

บทส่งท้าย

The end

พระพุทธไสยาสน์โลกนาถศาสดามหามุนี
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงถวาย รัชกาลที่ ๙
พระราชทานเมื่อวันเสาร์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๖ วัดป่าสุทธาวาส อ.บ้านดู่ จ.อุตรดิตถ์

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๑๗ แห่งประเทศไทย
พระธรรมโกศาจารย์ (เงี้ยว) ธมฺมชโย
เจ้าอาวาสวัดป่าสุทธาวาส อ.บ้านดู่ จ.อุตรดิตถ์

ทางลง

ผมกลับมากินข้าวที่ อบต.บ้านหยวก
และไม่ลืมกินขนมจีนที่พี่หงษ์ทองทำให้
อร่อยและอิ่มแล้วก็พร้อมเดินทาง ก่อนกลับ
พี่เหม้ววางโปรแกรมไว้ว่าจะพาผมไป
เที่ยวชมวัดป่าภูก้อน ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอนายูง
จังหวัดอุดรธานี

หลังจากไหว้พระ และถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ผมบอกลาทุกคน และกลับออกมาพร้อมพี่จุ่ม การร่ำลาค่อนข้างดูกละหุก เพราะคำนวณเวลาแล้วน่าจะไปขึ้นเครื่องอย่างฉิวเฉียด

เส้นทางกลับเข้าเมืองอุดรธานีในวันศุกร์แบบนี้ รถค่อนข้างหนาตา ประกอบกับบางช่วงถนนมีการซ่อมแซมสะพาน ปลอ่ยรถได้ที่ละฝั่งเท่านั้น

พี่จุ่มแวะเปลี่ยนรถที่บ้านพัก ผมดูจากเวลาแอบคิดว่าน่าจะไม่ทัน มาถึงสนามบินอุดรธานีก่อนเวลาเครื่องออก 20 นาที โชคดีเหลือเกินที่ผมมีตัวอเล็กทรอนิกส์ในโทรศัพท์แล้ว เมื่อไปถึงหน้าประตูขึ้นเครื่อง พนักงาน

บอกว่า ไฟลต์ของผมเพิ่งจะเรียกขึ้นเครื่องเมื่อครู่นี้เอง

ผมต่อแถวขึ้นเครื่อง หลังจากวางกระเป๋าแล้วทิ้งตัวลงนั่ง ผมแทบจะหลับไปในทันที ตื่นมาอีกครั้งก็ถึงกรุงเทพฯ แล้ว

เห็นการจราจรหน้าสนามบินดอนเมืองแล้วละหทัยใจ ผมมีทางเลือกหลายทาง แต่นิยมเลือกนั่งรถประจำทาง เพราะขึ้นทางด่วนในราคา 30 บาท แล้วไปต่อรถไฟฟ้าที่จตุจักร ค่อยเดินเข้าบ้าน จบภารกิจแบบหมดแรงวันนี้ทิ้งตัวลงนอน พรุ่งนี้ค่อยสะสางสิ่งต่างๆ

ก่อนที่การเดินทางครั้งใหม่จะเริ่มต้นขึ้นอีกครั้ง...

ติดต่อ: องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านหยวก
อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี 41210
โทรศัพท์/โทรสาร 042 110 153

